

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Piia Hägen & Elina Ingman

MINUN VAHVUUTENI

Positiivinen pedagogiikka ja luontevahvuudet varhaiskasvatuksen

Työvälineinä

Sosiaali- ja terveysala
2017

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Piia Hägen & Elina Ingman
Opinnäytetyön nimi	Minun vahvuuteni. Positiivinen pedagogiikka ja luonteenvahvuudet varhaiskasvatuksen työvälineinä
Vuosi	2017
Kieli	suomi
Sivumäärä	69 + 4 liitettä
Ohjaaja	Merja Kaminen

Tutkimus toteutettiin toimintatutkimuksena. Tavoitteena oli lisätä varhaiskasvatushenkilökunnan tietoa positiivisesta pedagogiikasta ja luonteenvahvuuksista, sekä motivoida heitä käyttämään positiivista pedagogiikka ja lapsen yksilöllisiä luonteenvahvuuksia päiväkodin arjessa, tukien lapsen kasvua, kehitystä ja hyvinvointia.

Tutkimuksen teoreettisena viitekehyksenä ovat positiivinen pedagogiikka ja luonteenvahvuudet, jotka pohjautuvat vahvasti positiiviseen psykologiaan ja ovat sen pedagoginen suuntaus. Luonteenvahvuudet pohjautuvat osaltaan hyveisiin ja näkyvät hyveiden toteuttamisena.

Toimintatutkimuksessa käytettiin tutkijoiden itsensä suunnittelemaa ”Minun vahvuuteni” -lomaketta, jonka avulla on mahdollista nostaa esiin lapsen yksilölliset luonteenvahvuudet. Lomake sisälsi puumallin, jonka avulla lasten 16 luonteenvahvuudesta voidaan valita kolme lasta eniten kuvaavaa luonteenvahvuutta. Lomake sisälsi myös kaikkien 16 luonteenvahvuuksien lyhyet määritelmät.

Tutkimustulokset osoittavat, että varhaiskasvatushenkilökunta hyötyi saadusta tiedosta positiivisen pedagogiikan ja luonteenvahvuuksien suhteen. Lisäksi ”Minun vahvuuteni” -lomake koettiin tervetulleeksi työvälineeksi luonteenvahvuuksien esiin tuomiseksi varhaiskasvatuksessa.

Opinnäytetyössä käytetyt käsitteet ja termit liittyvät vahvasti varhaiskasvatustyöhön ja varhaiskasvatuksen maailmaan. Keskeisiä käsitteitä olivat varhaiskasvatus, positiivinen psykologia, positiivinen pedagogiikka ja luonteenvahvuudet.

Kyseiset käsitteet sisältävät lisäksi joitakin alakäsitteitä, joita ovat varhaiskasvatukseen liittyvä varhaiskasvatustutkimus, varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, varhaiskasvatussuunnitelma sekä hyveet.

Avainsanat	Lapsi, varhaiskasvatus, positiivinen pedagogiikka, positiivinen psykologia, luonteenvahvuudet
------------	---

ABSTRACT

Author	Piia Hägen and Elina Ingman
Title	My Strengths. Positive Pedagogy and Character Strengths as Tools in Early Childhood Education
Year	2017
Language	Finnish
Pages	69 + 4 Appendices
Name of Supervisor	Merja Kaminen

The bachelor's thesis was carried out as an action research, the aim which was to increase the knowledge of early childhood education staff about positive pedagogy and character strengths and also to motivate them to use positive pedagogy and support the child's individual character strengths at the day care centre in daily life, supporting the child's growth, development and well-being.

The theoretical framework of the thesis considers positive pedagogy and character strengths which are strongly based on positive psychology and are its pedagogical trend. The character strengths are based on virtues and appear in the realization of them.

"My strengths" is a form designed by researchers themselves and was used in an action research. This form makes it possible to highlight a child's individual character strengths. The form has a tree pattern, which makes it possible to select three of the most descriptive character strengths of the children's 16 character strengths. The form also contained short definitions of all the 16 character strengths.

The results of the study are that the early childhood education staff benefited from the information about positive pedagogics and character strengths. "My strengths"-form was welcomed as a tool to bring out character strengths in early childhood education.

The concepts and terms used in this thesis are strongly related to early childhood education and the world of early childhood education. The fundamental concepts and terms in the study are early childhood education, positive psychology, positive pedagogy and character strengths. These concepts also contain some sub-concepts which are Early Childhood Legislation, the basics of early childhood education, early childhood education plan and virtues.

Keywords	Children, early childhood education, positive pedagogy, positive psychology, character strengths
----------	--

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	8
2	VARHAISKASVATUS, POSITIIVINEN PSYKOLOGIA JA POSITIIVINEN PEDAGOGIIKKA	10
2.1	Varhaiskasvatuksen tavoitteet.....	11
2.2	Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet	12
2.3	Positiivinen psykologia ja pedagogiikka	14
2.4	Positiivisen psykologian ydin ja teemat.....	15
2.5	Positiivinen pedagogiikka.....	16
2.5.1	Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa	16
2.5.2	Positiivisen pedagogiikan toteutus varhaiskasvatuksessa.....	19
3	LUONTEENVAHVUUDET.....	21
3.1	Hyveet.....	21
3.2	Luonteenvahvuudet ja niiden luokittelu.....	22
3.3	Vahvuuskielen käyttö.....	24
3.4	VIA-vahvuusmittari ja -testi	25
4	TUTKIMUSMENETELMÄ	29
4.1	Opinnäytetyön taustaa ja aikaisemmat tutkimukset.....	30
4.2	Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus toimintatutkimuksena	33
4.3	Toimintatutkimuksen sykli	34
4.4	Interventio	36
4.5	Toimintatutkimuksen tiedonkeruumenetelmä	37
4.6	Reliabiliteetti, valideetti ja eettisyys	37
5	TOIMINTATUTKIMUKSEN TOTEUTUS	40
5.1	Toimintatutkimuksen suunnittelu	43
5.2	Workshopien toteuttaminen	46
5.2.1	Sisältö.....	48
5.2.2	Ryhmät	50
6	AINEISTON ANALYSOINTI.....	52

6.1	Alkukartoitus.....	52
6.2	Loppukartoitus	55
6.3	Ensimmäisen workshopin analysointi.....	59
6.4	Toisen workshopin analysointi	59
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	61
8	POHDINTA.....	64
	LÄHTEET	66

LIITTEET

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista 2016 nousevat tavoitteet opin- näytetyön taustalla (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 28,53).	14
Kuvio 2. Positiivisen pedagogiikan perusajatuksset (Kumpulainen ym. 2014, 228- 230).	18
Kuvio 3. Toimintatutkimuksen sykli.	30
Kuvio 4. Esimerkkejä Huomaa hyvä! -toimintakorteista.	47
Kuvio 5. Alkukartoituksessa nousseet teemat.	52
Kuvio 6. Loppukartoituksessa nousseet teemat.	55
 Taulukko 1. Lasten ja nuorten VIA-vahvuusmittari (Uusitalo-Malmivaara 2014).	 26

LIITELUETTELO

LIITE 1. Minun vahvuuteni

LIITE 2. Kyselylomake /alkukartoitus

LIITE 3. Kyselylomake /loppukartoitus

LIITE 4. Musta piste

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on nostaa esiin positiivinen pedagogiikka ja yksilölliset luonteenvahvuudet varhaiskasvatushenkilökunnan arkipäivään. Tutkimuksen tarve on lähtenyt varhaiskasvatuksen kentältä käytyjen keskustelujen pohjalta. Varhaiskasvatuksessa lapsi on aina toiminnan keskipisteenä, joten haluamme tuoda arkeen yksinkertaisen työvälineen, jolla voidaan edistää lapsen hyvinvointia, kasvua ja kehitystä sekä luoda positiivinen oppimisympäristö.

Positiivisen pedagogiikan perusajatuksia on luonteenvahvuuksien tunnistamisen ja käyttämisen sekä tunteiden sanoittaminen ja hyvien hetkien havainnointi (Positiivinen pedagogiikka 2016). Tämän opinnäytetyön tavoitteena on, että varhaiskasvatushenkilökunta tiedostaisi lapsen luonteenvahvuuksia entistä määrätietoisemmin, jotta niitä voitaisiin hyödyntää positiivisen pedagogiikan keinoin varhaiskasvatuksen arjessa.

Tutkimuksen tarkoituksena on esitellä varhaiskasvatushenkilökunnalle, päiväkodissa pidettävissä workshopeissa, positiivisen pedagogiikan teoriaa ja ydinajatusta, luonteenvahvuuksia sekä tutkijoiden suunnittelemaa uutta työvälinettä, ”Minun vahvuuteni” -lomaketta (Liite 1), joka on suunniteltu varhaiskasvatushenkilökunnalle. ”Minun vahvuuteni” -lomakkeen (Liite 1) avulla on tarkoitus tehdä lapsen henkilökohtaiset luonteenvahvuudet näkyviksi. Tavoitteena on, että uutta työvälinettä hyödynnettäisiin päiväkodin arjessa ja lisättäisiin lapsen kasvun kansioon sekä sitä hyödynnettäisiin muun muassa varhaiskasvatuskeskusteluissa vanhempia osallistaen.

Tutkimuksen tulokset osoittivat, että ”Minun vahvuuteeni”-lomake (Liite 1) koettiin varhaiskasvatushenkilökunnan keskuudessa uudeksi, tervetulleeksi työvälineeksi. Lomakkeen avulla henkilökunta koki saavansa apua luonteenvahvuuksien kartoittamisessa sekä uskoivat sen tuovan positiivista yhteistyötä vanhempien kanssa lapsen edun mukaisesti.

Kyseessä on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Tutkimusaineisto kerättiin päiväkodin workshopeihin osallistujilta kyselylomakkeilla alku- ja

loppukartoituksella. Osallistuminen päiväkodissa pidettäviin workshoppeihin oli varhaiskasvatushenkilökunnalle vapaaehtoista. Tutkimukseen osallistui päiväkodin henkilökunnan lisäksi kaksi sosionomiopiskelijaa.

Tämä opinnäytetyö on ajankohtainen uuden varhaiskasvatuslain sekä uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti, sillä ne velvoittavat varhaiskasvatushenkilökuntaa huomioimaan jokaisen lapsen yksilöllisen kehityksen, ja siten toimimaan lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 18; L19.1.1973/36.)

Jokaisen sosiaalialan ammattihenkilön, oman ammattieettisen toiminnan myötä, on tunnistava sekä asiakkaan omat vahvuudet, että tuettava niiden kehittymistä ja annettava mahdollisuus niiden käyttämiseen (Talentia 2017,19). Vaasan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa painotetaan, että lapsen vahvuudet, osaaminen, kiinnostuksen kohteet sekä yksilölliset tarpeet huomioidaan varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa (Vaasan kaupunki 2017, 6).

2 VARHAISKASVATUS, POSITIIVINEN PSYKOLOGIA JA POSITIIVINEN PEDAGOGIIKKA

Varhaiskasvatuslain (L19.1.1973/36) mukaisesti ”varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.” Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen hyvinvointia sekä tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Lisäksi varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea kehittyviä vaikuttamisen ja osallistumisen taitoja sekä kannustaa oma-aloitteisuuteen. (Opetushallitus 2017 a; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 24.)

Varhaiskasvatusta ja esiopetusta koskevat lait ja asetukset määrittävät varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toteuttamista. Varhaiskasvatusta ohjaava laki, varhaiskasvatuslaki (36/1973), säättää lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen päiväkodissa tai perhepäivähoidossa. Uusi varhaiskasvatuslaki astui voimaan 1.8.2015, joka korvaa aikaisemman lasten päivähoidosta annetun lain. Laissa säädetään kattavat varhaiskasvatuksen tavoitteet ja korostetaan erityisesti lapsen etua toiminnan järjestämisessä. Lainmuutoksen myötä varhaiskasvatuksen asiantuntijavirastona toimii Opetushallitus, jonka tehtävänä on vastata varhaiskasvatuksen kehittämisestä sekä laatia valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Näiden perusteiden pohjalta kunnat laativat paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015.)

Jokaisella alle kouluikäisellä lapsella on oikeus saada varhaiskasvatusta, johon osallistumisesta päättävät lapsen vanhemmat. Esiopetus on toiminnallisesti varhaiskasvatusta ja siihen osallistutaan ennen koulun aloitusta, sillä siihen osallistuminen tuli 1.8.2015 alkaen velvoittavaksi. Varhaiskasvatusta voidaan järjestää sekä päiväkodissa tai perhepäivähoidossa, taikka muuna varhaiskasvatuksena kuten leikki- ja kerhotoimintana. (Opetushallitus 2017 a.)

2.1 Varhaiskasvatuksen tavoitteet

Varhaiskasvatuslain (19.1.1973/36) 2 a §:n mukaan ”varhaiskasvatuksen tavoitteena on:

- 1) edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia;
- 2) tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista;
- 3) toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset;
- 4) varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö;
- 5) turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä;
- 6) antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa;
- 7) tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä;
- 8) kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestäväan toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen;
- 9) varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin;
- 10) toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä.” (L19.1.1973/36 2§.)

Tämän opinnäytetyön näkökulmasta varhaiskasvatuksen tavoitteet ovat hyvin merkityksellisiä. Positiivisen pedagogiikan ja luonteenvahvuuksien hyödyntäminen varhaiskasvatuksen työvälineinä tukevat varhaiskasvatuksen tavoitteiden toteutumista edistäen lapsen kokonaisvaltaisen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin

edellytyksiä. Lisäksi positiivisen pedagogiikan ja luontevahvuuksien hyödyntäminen turvaavat lasta kunnioittavan toimintatavan varhaiskasvatuksessa sekä edistävät oppimisen edellytyksiä, huomioiden yksilölliset tuen tarpeen ja mahdollisuuden saada tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä. Merkityksellistä on myöskin toimia tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi yhdessä lapsen ja lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa.

Varhaiskasvatuksen tulee edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ja se on syrjäytymistä ehkäisevä palvelu. Varhaiskasvatuksessa opitut taidot ja tiedot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Varhaiskasvatuslaissa säädettyjen varhaiskasvatuksen valtakunnallisten tavoitteiden tarkoituksena on ohjata sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden, että paikallisen ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadintaa, toteuttamista ja arviointia. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 14–15.)

2.2 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ovat varhaiskasvatuslain perusteella Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaan kunnan ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelmat laaditaan ja varhaiskasvatusta toteutetaan. Esiopetus, jota perusopetuslaki säätelee, on osa varhaiskasvatusta ja sitä ohjaa esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 8.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ovat tällä hetkellä uudistuksen kohteena. Opetushallitus määräsi, 1.8.2015 voimaan tulleen varhaiskasvatuslain mukaisesti, 18.10.2016 uusista varhaiskasvatussuunnitelman perusteista. Paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat otetaan käyttöön 1.8.2017 ja ne laaditaan varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti. (Opetushallitus 2016 c.)

Varhaiskasvatussuunnitelma perusteiden tavoitteena on edistää varhaiskasvatuksen yhdenvertaisuutta koko maassa. Tavoitteena on myös ohjata varhaiskasvatushenkilöstön ammatillista tietoisuutta ja varhaiskasvatuksen

sisällöllistä kehittämistä sekä lisätä vanhempien osallisuutta, että moniammatillista yhteistyötä. Perusteet ohjaavat yhteiskunnan järjestämässä ja valvomassa varhaiskasvatuksessa kaikkia toimintamuotoja. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on varhaiskasvatukselle ominainen asiakirja, joka konkretisoidaan jokaisessa kunnassa. (Vaasan kaupunki kaupunki 2005, 4.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa painotetaan toimintakulttuurin osalta, että kaikkien työtapojen tulee varhaiskasvatuksessa tukea lapsen kehitystä ja oppimista ja niitä tulee myös pystyä pedagogisesti perustelemaan. Henkilöstön tulee tiedostaa, että heidän tapansa olla vuorovaikutuksessa ja toimia välittyvät mallina lapsille, jotka omaksuvat varhaiskasvatussyhteisöjen arvoja, asenteita ja tapoja. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 28.)

Varhaiskasvatuksessa kunnioitetaan demokratian toteutumisen keskeisiä periaatteita, joita ovat lapsen oikeuksiin kuuluvat kuulluksi tuleminen ja osallisuus omaan elämään vaikuttavissa asioissa. Lasten ajatusten kuuleminen ja aloitteisiin vastaaminen sekä arvostava kohtaaminen vahvistavat lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Lapset, yhdessä henkilöstön kanssa, suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat toimintaa. Näin he oppivat yhteisten sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä sekä vuorovaikutustaitoja. Osallistumisen ja vaikuttamisen kautta lasten yhteisössä tarvittavat sosiaaliset taidot muovautuvat, käsitys itsestä kehittyy ja itseluottamus kasvaa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 24.)

Varhaiskasvatus toteutuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuutena, jossa henkilökunta ohjaa ja havainnoi lasta yksilönä. Lapsi nähdään osana isompaa ryhmää, jossa olennaisena osana varhaiskasvatusta nähdään vertaisryhmän merkitys lapsen kehitykselle. (Vaasan varhaiskasvatussuunnitelma 2005, 11.)

Kuvioon 1 on koottu tiivistetysti varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden 2016 tavoitteet, jotka erityisesti tukevat tämän opinnäytetyön aihetta.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista 2016 nousevat tavoitteet opinnäytetyön taustalla			
Ohjaaminen varhaiskasvatushenkilöstön ammatilliseen tietoisuuteen ja varhaiskasvatuksen sisällölliseen kehittämiseen.	Tiedostaminen tavasta olla vuorovaikutuksessa ja mallina lapsille varhaiskasvatusyhteisöjen arvojen, asenteiden ja tapojen välittäjänä.	Perusteleminen pedagogisesti työtapoja toimintakulttuurin osalta sekä lapsen kehityksen ja oppimisen tukeminen.	Lasten ja vanhempien osallistumisen ja vaikuttamisen lisääminen varhaiskasvatuksessa sekä moniammatillisessa yhteistyössä.

Kuvio 1. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista 2016 nousevat tavoitteet opinnäytetyön taustalla (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 28–53).

Tämän opinnäytetyön taustalla olevat tavoitteet, varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden 2016 mukaisesti, ohjaavat varhaiskasvatushenkilöstön ammatillista tietoisuutta sekä varhaiskasvatuksen sisällöllistä kehittämistä. Lisäksi ne lisäävät tietoisuutta varhaiskasvatusyhteisön arvojen, asenteiden ja tapojen välittäjänä. Varhaiskasvatushenkilöstön tulee osata toimintakulttuurin osalta perustella pedagogisesti työtapoja lapsen kehityksen ja oppimisen tueksi, sekä lisätä lasten ja vanhempien osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia varhaiskasvatuksessa ja moniammatillisessa yhteistyössä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on oikeudellisesti velvoittava määräys, joka velvoittaa kaikkia varhaiskasvatuksen järjestäjiä (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 8).

2.3 Positiivinen psykologia ja pedagogiikka

Positiivinen psykologia on psykologian osa-alue, jossa keskitytään hyvinvointiin, luontevahvuuksiin ja onnellisuuteen. Ala on Suomessa vielä melko tuntematon,

mutta se kehittyy ja kasvaa kovaa vauhtia, positiivisen psykologian isäksi kutsutun, amerikkalaisen psykologin Martin Seligmanin ansiosta. (Nenonen 2016.)

Positiivinen psykologia on terminä laaja. Sillä viitataan useisiin tekniikoihin, joiden avulla ihmisiä rohkaistaan tunnistamaan sekä kehittämään omia positiivisia emootioitaan, luonteenpiirteitään ja kokemuksiaan. Monessakin mielessä positiivinen psykologia rakentuu humanistisen psykologian peruseräpäatteiden varaan. (Terve 2016.)

Tämän vuosituhannen puolella positiivinen psykologia on laajentunut monihäaraiseksi tieteenalaksi. Ideana on löytää jokaisesta ihmisestä vahvuudet, joiden avulla sekä oma että yhteisöjen vointi paranee. Lisäksi ideana on myös diagnosoida hyvää. Tällä on merkitystä, kun rakennetaan henkistä perustaa, jonka avulla voidaan saavuttaa optimaalinen tila sekä kestää kohdalle osuvat vaikeudet. (Uusitalo-Malmivaara 2015, 19.)

Toisin sanoen voidaan sanoa, että positiivinen psykologia tutkii, kuinka voimme tunnistaa ja kehittää parhaita itsessämme sekä toisissamme ja sen myötä edistää kaikkien mahdollisuuksia menestyä (Uusitalo-Malmivaara 2015, 19–23).

2.4 Positiivisen psykologian ydin ja teemat

Lähtökohtana positiiviselle psykologialle on jo vuonna 1958 Maria Jädohanin esittävä ajatus, että hyvinvoinnin saavuttaminen vaatii mutakin kuin pahoinvoinnin poistamisen (Uusitalo-Malmivaara 2014). Positiivisen psykologian ydinajatuksena on, että me voimme ratkaisevasti vaikuttaa omalla toiminnallamme, miten valjastamme hyvät hetket palvelemaan meitä, sekä miten nopeasti vaikeuksien jälkeen pääsemme jälleen takaisin raiteille. Kukaan ei voi piiloutua elämän väistämättömältä elementiltä, vastoinhäymisiltä. (Positiivinen psykologia 2015.)

Teemoina positiivisen psykologian tutkimuksessa ovat etenkin hyvinvoinnin, luonteenhävuuksien ja onnellisuuden tutkimus. Yhä enenevässä määrin se tutkii myös sellaisia teemoja, kuten henkinen lujuus (resilience ja grit) sekä

vastoinikäymisistä kumpuava kasvu, joka tekee meistä vahvempia (post-traumatic growth). (Positiivinen psykologia 2015.)

Tutkimukset ovat osoittaneet, että usein muutos parempaan on vaikeaa, mutta mahdollista. On olemassa työkaluja, joiden avulla yksilö voi pyrkiä luomaan paremman elämän itselleen sekä läheisilleen, ja joiden avulla yksilö voi nousta hyvinvoinnin tikapuita ylöspäin. (Positiivinen psykologia 2015.)

Tähän positiivisen psykologian viitekehykseen pohjautuu myös kasvatustyössä käytettävä pedagoginen suuntaus, positiivinen pedagogiikka (Positiivinen pedagogiikka 2017).

2.5 Positiivinen pedagogiikka

Uusitalo-Malmivaaran & Vuorisen (2016, 13) mukaan positiivisen pedagogiikan ytimessä on ajatus: ”*Huomaa hyvä, rakenna elämäsi vahvuuksille ja näytä se muille!*” Sen, mitä vaadimme lapsilta, tulee näkyä myös omassa elämässämme ja työssämme, sillä luonteenvahvuuksien opettaminen ja oppiminen sekä luonteenkasvatus ovat aikuisen ja lapsen yhteinen matka.

Positiivinen pedagogiikka (2017) pohjautuu positiiviseen psykologiaan ja on pedagoginen suuntaus. Positiivista pedagogiikkaa soveltaen lapsi nähdään aktiivisena toimijana sekä merkitysten rakentajana (Kumpulainen, Mikkola, Rajala, Hilppö & Lipponen 2014, 224–225). Positiivisen pedagogiikan kasvatuseräkohtana on nostaa esiin ne asiat, jotka kannattavat ja tukevat lasta sekä tuovat iloa lapsen oppimiselle (Kumpulainen ym. 2014, 225). Oppimisessa hyödynnetään henkilön positiivisia tunteita, niiden tunnistamista ja omia luonteenvahvuuksia (Positiivinen pedagogiikka 2016). Aikuisen huomioidessa ja vahvistaessa lapsen positiivista käyttäytymistä, kannustaa hän lasta jatkamaan hyväksi opittua käyttäytymistä (Edfelt 2015, 33).

2.5.1 Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksessa pedagogiikan tavoitteena on tukea lapsen oppimista ja hyvinvointia sekä laaja-alaista osaamista henkilökunnan ja lasten

vuorovaikutuksellisessa toiminnassa (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 36). Hyvinvointi syntyy kahden ihmisen välisestä vuorovaikutuksesta ja kohtaamisesta, joka mahdollistaa myös luottamuksellisen ja turvallisen ilmapiirin rakentamisen (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2017, 17).

Lapsen oppimista edistää turvallinen ympäristö, myötätuntoinen sekä empaattinen ilmapiiri, jossa lapsi nähdään ja hyväksytään omana itsenään (Vuorinen 2016). Varhaiskasvatuksessa pedagogiikka näkyy arjen tietoisena toimintana ja lasten osallistaminen on merkittävässä asemassa (Rautiainen 2016).

Varhaiskasvatuksessa pyritään osallisuuden avulla vahvistamaan lapsen ja hänen perheensä toiveiden ja mielipiteiden kuulemista sekä osallistumista varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin (Järvinen & Mikkola 2015, 13). Osallisuus lähtee pienten lasten kanssa mikrotason vuorovaikutustilanteista, joissa he konkreettisesti tuntevat tulleen kuulluksi ja saavat vaikuttamisen kokemuksen. Osallistamisen mahdollistaminen lapselle on luottamuksen osoittamista. (Turja 2011, 47–52.)

Positiivisen pedagogiikan avulla pyritään tukemaan lapsen hyvinvointia ja oppimista varhaiskasvatuksen arkipäivän toiminnassa. Pedagogisen vuorovaikutuksen perustana ja lähtökohtana on lapsen näkökulma, jossa lapsen, lapsen vanhempien ja kasvattajien näkemykset yhdistyvät lapsen hyvinvointia ja oppimista tukevaksi voimavaraksi. Teoreettisen kivijalan positiiviselle pedagogiikalle muodostaa sosiokulttuurinen näkemys, jossa oppimista ja kehitystä kannattavat sosiaaliset, emotionaaliset ja kulttuuriset ulottuvuudet. (Kumpulainen ym. 2014, 225–227).

Varhaiskasvatuksessa lapselle on pyrittävä tarjoamaan ympäristö ja työvälineet, joiden avulla hän pystyy tunnistamaan, jakamaan ja dokumentoimaan omia kokemuksiaan sekä tunteuksiaan (Opetushallitus 2017 b) yhdessä toisten lasten, varhaiskasvatushenkilökunnan ja vanhempien kanssa (Kumpulainen ym. 2014, 228). Kasvattajan on pyrittävä tukemaan lapsen yksilöllisyyttä ja ainutkertaisuutta, tarjoamalla hänelle erilaisia mahdollisuuksia ilmaista itseään (Opetushallitus 2017 b).

Kuviossa 2 esitetään tiivistetysti positiivisen pedagogiikan perusajatuksia.

Kuvio 2. Positiivisen pedagogiikan perusajatuksia (Kumpulainen, Mikkola, Rajala, Hilppö & Lipponen 2014, 228–230).

Kumpulaisen ym. (2014, 228–230) mukaan positiivisen pedagogiikan perusajatukset voidaan tiivistää viiteen taustaoletukseen.

1. Yhteisöllinen, positiivinen toimintakulttuuri tukee lapsen sosiaalisia suhteita ja siitä pohjautuvaa osallisuutta, oppimista ja hyvinvointia.
2. Lapsi nähdään aktiivisena toimijana ja osallistujana eri toimintaympäristöissä, joissa lapsi pyritään näkemään omien tilojen ja mielenmaisemansa näkökulmista.
3. Positiiviset tunteet nähdään oppimisen ja hyvinvoinnin resurssina. Positiivinen pedagogiikka ei myöskään sulje pois lapsen kielteisiä tunteita

tai haasteellisia asioita, vaikka se keskittyy lapsen positiivisiin kokemuksiin, tunteisiin ja vahvuuksiin.

4. Lapsen vahvuuksien tunnistaminen auttaa lasta luottamaan omiin kykyihinsä eri tilanteissa ja vahvistaa myönteistä minäkuva. Lapsen vahvuudet toimivat myös oppimisen ja hyvinvoinnin voimavaroina.
5. Vanhempien ja varhaiskasvatuksen luottamuksellinen ja kunnioittava yhteistyö tulisi perustua luottamukselliseen ja yhteisöllisen tuen luomiseen, ei vain ongelmakeskeisyyteen. Luottamuksellinen ja kunnioittava yhteistyö kodin ja varhaiskasvatuksen välillä mahdollistaa yhteisen näkökulman muodostamisen lapsen elämästä. (Kumpulainen ym. 2014, 228–230.)

2.5.2 Positiivisen pedagogiikan toteutus varhaiskasvatuksessa

Positiivisen pedagogiikan toteutus voidaan tiivistää kasvatus- ja opetustyössä kolmeen perusideaan. Ensimmäisenä rohkaistaan lasta tunnistamaan ja havainnoimaan omia tunteitaan ja vahvuuksia. Toisena annetaan lapselle mahdollisuus omien elämysten ja tunnetilojen dokumentointiin. Kolmantena lapselle annetaan tilaisuus jakaa tunteitaan ja kokemuksiaan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa muiden kanssa. (Kumpulainen ym. 2014, 231–233.)

Pedagogiikka painottaa lapsen yksilöllisiä hyvinvointikokemuksia, jotka motivoivat ja opettavat häntä luottamaan omiin kykyihinsä. Dokumentointi on henkilökunnan muistin apuväline ja sen tehtävänä on tukea jatkuvuutta lapsen eri toimintaympäristöjen välillä. (Kumpulainen ym. 2014, 232–233.) Yksittäisten dokumenttien avulla, kuten valokuvien, piirrosten tai henkilöstön havaintojen avulla, voidaan yhdessä lapsen kanssa seurata hänen kehittymistä ja oppimista sekä kerätä tietoa lapsen elämästä ja mielenkiinnonkohteista (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 37). Lapsen mahdollisuus jakaa omia tunteitaan ja kokemuksiaan, auttaa kasvattajia sekä vanhempia ymmärtämään lapsen omaa maailmaa sekä tunnistamaan, mitkä asiat ovat lapselle tärkeitä ja tuottavat hyvää oloa (Kumpulainen ym. 2014, 233).

Snyder, Lopez ja Pedrotti (2011) tuovat esiin myös, ettei positiivinen pedagogiikka jätä lasta kohtaavia vastoinkäymisiä tai vaikeuksia huomioimatta, vaan lähestyy niitä positiivisesta näkökulmasta. Vaikeudet voidaan nähdä ihmistä eheyttävänä ja kasvattavana vastoinkäymisinä, ei välttämättä vahingoittavina tekijöinä. (Kumpulainen ym. 2014, 228.) Lapsi nähdään puutekeskeisyyden sijaan, arvokkaana ja onnistuvana yksilönä (Uusitalo-Malmivaara Vuorinen 2017, 17).

Positiivisen pedagogiikan yksi tärkeimmistä osa-alueista on luontenvahvuuksien tunnistaminen, jotka tukevat hyveitä. Luontenvahvuuksien käyttö on siten niin sanotusti hyveiden työväline, joilla ilmennetään hyveitä käytännössä (Uusitalo-Malmivaara 2015, 66).

3 LUONTEENVAHVUUDET

Hyveitä ja vahvuuksia kaivataan yhteiskunnassa, vaikka näiden käsitteiden tietoinen opetus, saati keskustelu niistä, on ollut vähäistä. Ne ovat nousseet tarkastelun kohteiksi, vuosisataisen talviunen jälkeen, positiivisen psykologian suuntauksen kehittyessä. (Uusitalo-Malmivaara 2015, 63.)

Kasvatustieteiden maisteri, tohtorikoulutettava Kaisa Vuorinen tutkii Helsingin yliopistossa, miten luonteenvahvuuksia voidaan opettaa ja miten oppilaat, opettajat ja vanhemmat kokevat vahvuusperustaisen opetuksen. Suomessa ei ole aikaisemmin testattu kontrolloitua positiiviseen psykologiaan ja vahvuuksien opetukseen keskittyvää ohjelmaa. (Vuorinen 2016.)

Hyveiden ymmärtäminen luo pohjaa luonteenvahvuuksien omaksumiseen ja tästä johtuen myös hyveet nostettiin esille tässä tutkimuksessa.

3.1 Hyveet

Latinaksi hyve on virtus, joka tarkoittaa voimaa ja valtaa. Hyveet näkyvät ihmisten teoissa ja ovat hyviä luonteenpiirteitä. (Hyvejohtajuus 2017.) Niin kauan kuin on ollut ihmisiä, ovat hyveet olleet olemassa. Yhteisöissä on käsitys siitä, mitkä ominaisuudet tekevät yhteisöllisestä olennot, ihmisestä, hyvän yhteisön jäsenen ja ihmisestä hyvän ihmisen. Nämä ominaisuudet ovat hyveitä. (Hyveet elämässä 2016 a.)

Markku Ojasen (2014, 114-119) mukaan hyveiden tulkinta on arkielämässä kulttuurisidonnaista. Hyveellinen ihminen harvemmin antaa periksi houkutuksilleen tai suorittaa hyveitä vain oman edun saavuttamiseksi. Tunnuksomaista hyveille on hyvien tekojen toistamisen sekä johdonmukaisuus. Hyveitä noudattamalla ja harjoittelemalla ihminen myös kehittää luonnettaan.

Ihminen ei synny hyveellisenä maailmaan, vaan meidän on opeteltava hyveet kasvatuksen ja omaksumisen myötä. Avainasemassa on kasvatus lapsena ja nuorena, sillä tällöin ovat hyveiden omaksuminen luontevinta. Hyveiden opettelu kestää koko elämämme ajan. (Hyveet elämässä 2017 b.)

Seligman (2002, 11) jakaa teoksessaan hyveet kuuteen hyveeseen, joita ovat viisaus ja tieto, rohkeus, rakkaus ja humanisuus (inhimillisyys), oikeudenmukaisuus, kohtuullisuus sekä henkisyys (transsedenssi).

Yllämainitut kuusi yleisinhimillistä hyvettä on yleisesti positiivisen psykologian piireissä hyväksytty. Seligman uskoi näiden vaikuttavan kaikkialla maailmassa, vaikka tulkinnat eri kulttuurien mukaan hiukan vaihtelevat. Seligmanin työryhmän luetteloa on joiltakin osin arvosteltu, mutta on tärkeää, että hyveet ovat lueteltu, sillä se mahdollistaa niiden kehittämisen ja arvioinnin. Positiivisen psykologian merkittäviä periaatteita on vahvuuksien kehittäminen, eikä heikkouksien kimppuun käyminen. (Ojanen 2014, 117–118.)

Hyveet omaksutaan ja opitaan kasvatuksen ja elämäkokemuksen myötä, kukaan meistä ei synny maailmaan valmiiksi hyveellisenä. Helpointa ja luontevinta hyveisiin kasvaminen on lapsena. Tämän vuoksi lapsuudessa ja nuoruudessa saatu kasvatusta onkin avainasemassa hyveiden omaksumisen kannalta. (Hyveet elämässä 2017 b). Hyveitä ilmennetään käytännössä luonteenvahvuuksilla, jotka ovat hyveiden työvälineitä (Uusitalo-Malmivaara 2014, 66).

3.2 Luonteenvahvuudet ja niiden luokittelu

Luonteenvahvuudet määritellään ominaisuuksiksi, joiden käyttäminen on sisäisesti motivoivaa ja ne tuntuvat ”omalta itseltä”. Ne näkyvät ihmisten tunteissa, ajatuksissa ja käytöksessä. Luonteenvahvuudet tukevat laajasti hyvinvointia ja ne panevat täytäntöön moraalisesti arvokkaat ihmisyyden puolet. Luonteenvahvuudet eroavat lahjakkuuksista sen perusteella, että vahvuudet ovat kehittyviä sekä itsensä vuoksi moraalisesti arvostettuja, kun taas lahjakkuudet ovat synnynnäisiä sekä arvostettuja niiden tuottaman aineellisen hyödyn vuoksi. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 32.)

Luonteenvahvuudet ovat osittain sekä päällekkäisiä että sukua monien muiden oppimiseen myönteisesti vaikuttavien kykyjen ja ominaisuuksien kanssa. Pelkästään omien vahvuuksien tiedostaminen on itsetuntoa kohottavaa ja voimaannuttavaa. Vahvuuksien uudenlainen käyttö voi kohottaa kenen tahansa

suoriutumista sekä mahdollisuutta voida hyvin, sekä olla tyytyväinen saavutuksiinsa ja omaan itseensä. (Uusitalo-Malmivaara 2014; Hotulainen, Lappalainen & Sointu 2015, 265.)

Luonteenvahvuuksien käyttö on yhteydessä hyvinvointiin ja jo aikoinaan Nikomakhoksen etiikassa Aristoteles opetti yksilön onnellisuuden ja hyvinvoinnin olevan saavutettavissa, kun sielu toimii ”täydellisen hyveen mukaisesti”. Näin ollen luonteenvahvuuksien käyttö on hyveiden toteuttamista. Jokaisella lapsella on oikeus myönteiseen luonteenkasvuun, joka tapahtuu myötätuntoisessa oppimisilmapiirissä, välittävässä ja turvallisessa vuorovaikutuksessa. Luonteenvahvuuksien käyttäminen sekä niiden kehittäminen mahdollistavat tarkoituksenmukaisen ja innostuksesta kumpuavan motivaation oman elämän eteenpäin ohjaamiselle, kohti toivottua tulevaisuutta. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 31.)

Kaisa Vuorinen (2016, 76) on jaotellut luonteenvahvuudet kolmeen ryhmään: voimavahvuuksiin, ydinvahvuuksiin ja kasvuvahvuuksiin, tekeillä olevassa väitöstutkimuksessaan. Ryhmittely tukee vahvuuksien opettamista lapsille sekä VIA-filosofiaa.

Voimavahvuudet eli mahdollistajat ovat sinnikkyys, itsesääteily ja myötätunto, joita voimme oppia, opettaa sekä käyttää jokapäiväisessä elämässä. Henkilökohtaiset kasvun ja kehittymisen voimavahvuudet ovat sinnikkyys ja itsesääteily, joiden avulla me muun muassa pyrimme saavuttamaan tavoitteita ja viemään aloittamiemme asioita loppuun. Myötätunnon avulla pystymme toimimaan toisten hyväksi sekä ravitsemaan sosiaalisia suhteita. Voimavahvuuksien avulla ylitämme itseämme ja saavutamme tavoitteitamme. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 77.)

Ydinvahvuudet ohjaavat ihmisen henkilökohtaista tapaa ajatella ja toimia, mitä arvostamme, kuinka käyttäydymme, millaisena näemme maailman. Martin Seligman mukaan ihmisellä on 3-7 ydinvahvuutta. Hänen mukaansa ydinvahvuudet tukevat ihmisen hyvinvointia ja onnellisuutta ja jopa vähentävät stressiä ja masennusta. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 78–79.)

Kasvuvahvuuksista on kyse silloin, kun vahvuus ei tunnu luontaiselta vahvuudelta, mutta tahtoisit oppia sitä lisää (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2017, 41). Usein ne avaavat meille uusia mahdollisuuksia ja niiden eteen joudumme tekemään tietoisesti töitä saavuttaaksemme sen. Usein nämä ovat vahvuuksia, joita ihailemme muissa ihmisissä. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 79.)

Luontenvahvuuksien tunnistaminen lisää itsetuntemusta sekä kykyä tunnistaa omia vahvoja puoliaan. Harvoin me käytämme vahvuuksia yksittäin vaan ryhmissä ja muiden vahvuuksien kanssa. Ydinvahvuudet ja kasvuvahvuudet ovat myös jokaisella ihmisellä yksilöllisiä. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 79–81.)

Luontenvahvuuksien tunnistaminen ja niiden käyttäminen työvälineenä varhaiskasvatuksessa vaatii vahvuuskielen tietoista käyttöä päiväkodin arjessa.

3.3 Vahvuuskielen käyttö

Sanat ohjaavat huomiotamme ja sitä, mihin huomiomme kiinnittyy, vahvistaen sitä niin hyvässä kuin pahassa. Vahvuustyöskentely ohjaa huomaamaan myönteisiä puolia itsessä ja toisissa ihmisissä ja sen tavoitteena on tulla tietoiseksi vahvuuskielestä ja sanoista. Vahvuussanat ohjaavatkin meitä huomaamaan hyvän. Sanat muokkaavat ja luovat todellisuuttamme jatkuvasti, ja niillä on valtava voima. Ennen kaikkea tavoitteena on auttaa tunnistamaan omaa osaamista, taitoja sekä potentiaalia. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2017, 25–27.)

Vahvuuskielen käyttäminen on rakentavaa ja kannustavaa sekä lisää myönteistä käsitystä itsestämme. Vahvuuskielellä tarkoitetaan sitä, että kiittää ja kannustaa lasta, kun hän käyttää omia ydinvahvuuksiaan tai muita luontenvahvuuksiaan. Kannattaa siis ensin itse opetella luontenvahvuudet, aloittamalla 7–10 tärkeimmästä, niin sanastosta tulee itselle luontevaa. (Positiivinen pedagogiikka 2017.)

Vahvuuskielellä tarkoitetaan niiden tilanteiden tietoista huomioimista ja niiden hetkien sanoittamista, jolloin vahvuuksia käytetään. Vahvuuksien tuominen yhteisön kulttuuriin ja kieleen antaa jokaiselle kokemuksen hyvän näkemisestä itsessä ja toisissa sekä kokemuksen arvostuksesta. Vahvuuksien tunnistamista voi

esimerkiksi harjoitella pysähtymällä miettimään onnistuneen tilanteen jälkeen, mitä tai millaisia vahvuuksia tilanteessa käytettiin. ”Olitpa sinä *sinnikäs*, kun jaksoit tehdä tehtävän loppuun asti”, ”Kylläpä olit *reilu* ja *ystävällinen*, kun autoit.” (MLL 2017.)

Vahvuuksien tunnistamisen apuvälineenä voi käyttää esimerkiksi VIA-vahvuusmittaria. VIA-vahvuusmittaria on käyttänyt jo yli 2.6 miljoonaa ihmistä. Vahvuusmittarin tulosten kanssa saa olla erimieltä ja tuloksia voikin pitää mielenkiintoisena keskustelunavauksena. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 72–73.)

3.4 VIA-vahvuusmittari ja -testi

Tunnistaessamme omat vahvuutemme, on meidän helpompi tunnistaa myös muiden vahvuudet. Keskittyessämme vahvuuksiin, kiinnitämme myös vähemmän huomiota heikkouksiin. (Uusitalo-Malmivaara 2014, 76.)

Pennsylvanian yliopistosta on lähtöisin hanke, Values in Action eli VIA, jonka päämääränä on tehdä luonteenvahvuudet näkyviksi sekä edistää niiden käyttöä. Martin Seligman ryhmineen päätyi laajan tutkimustyönsä perusteella 24 päävahvuuden määrittelyyn, joiden kriteereinä on, että niiden käyttö on lähtökohtaisesti opetettavissa olevaa ja myönteistä, eivätkä ne kulu eikä niiden käyttö sorra muita. (Uusitalo-Malmivaara 2014.)

Lapsille ja nuorille (10–17-vuotiaille) on oma muokattu psykometrinen VIA-vahvuusmittarinsa. Lasten ja nuorten VIA-vahvuusmittari on luokiteltu kuuteen hyveeseen, osa-alueeseen, ja näihin osa-alueisiin sisältyy 24 vahvuutta. Tarkoituksena on saada kontekstista riippumatonta tietoa luonteenvahvuuksista, edistää luonteenvahvuuksien käyttöä jokaisella elämänalueella parempaan hyvinvointiin tähdäten sekä tehdä luonteenvahvuudet näkyviksi korostaen yksilön parhaita puolia. (Sandberg 2016.)

VIA-filosofian ytimessä on tunnistaa kunkin omat ydinvahvuudet, josta seuraa ydinvahvuuksien tietoinen käyttö uusien tavoitteiden saavuttamiseksi. VIA-

vahvuusmittarin avulla omien ydinvahvuuksien löytäminen on helppo lähtökohta aikuisten ja nuorten vahvuusperustaiselle toiminnalle. Pienten lasten kanssa vaivattomin tapa luontenvahvuuskasvatukseen on lähteä liikkeelle opettamalla tunnistamaan toisten vahvuuksia. (Uusitalo-Malmivaara 2015, 72–76.)

Taulukossa 1 on esitetty Uusitalo-Malmivaaran (2014) artikkelissa ja se esittää lasten ja nuorten VIA-vahvuusmittarin mukaisen luokittelun hyveiden ja niihin liittyvien luontenvahvuuksien osa-alueiden mukaisesti. VIA-vahvuusmittari on suomennettu vuonna 2013 erityispedagogiikan yksikössä, Helsingin yliopistossa. (Sandberg 2016.)

Taulukko 1. Lasten ja nuorten VIA-vahvuusmittari (Uusitalo-Malmivaara 2014).

HYVE	LUONTEENVAHVUUDET
VIISAUS	Avomielisyys, -avarakatseisuus
	Luovuus
	Näkökulmanotto
	Oppimisen ilo
	Uteliaisuus
ROHKEUS	Into
	Sinnikkyys
	Totuudellisuus
	Urheus
INHIMILLISYYS	Rakkaus
	Sosiaalinen älykkyys
	Ystävällisyys
OIKEUDENMUKAISUUS	Johtajuus
	Reiluus
	Ryhmätyötaidot
KOHTUULLISUUS	Anteeksiantavuus
	Harkitsevuus
	Itsesäätely
	Vaatimattomuus
HENKISYYS	Huumorintaju
	Kauneuden arvostus
	Kiitollisuus
	Toiveikkuus
	Uskonnollisuus

Viisaus hyveenä tarkoittaa, että lapsella on kykyä tai taipumusta johonkin tai useampaan seuraavista luonteenvahvuuksista, kuten avomielisyyteen ja/tai avarakatseisuuteen, luovuuteen, kykyyn ottaa huomioon erilaisia näkökulmia, kokea iloa oppimisestaan sekä kykyä luontaiseen uteliaisuuteen oppimisen suhteen. *Rohkeus* hyveenä taas tarkoittaa, että lapsella on kykyä tai taipumusta johonkin tai useampaan seuraavista luonteenvahvuuksista, kuten intoon, sinnikkyYTEEN, totuudellisuuteen ja/tai urheuteen. (Uusitalo-Malmivaara 2014.)

Inhimillisuus hyveenä tarkoittaa, että lapsella on kykyä tai taipumusta johonkin tai useampaan seuraavista luonteenvahvuuksista, kuten rakkauteen ja/tai sosiaaliseen älykkyyteen sekä ystävällisyyteen toiminnassaan muiden kanssa. *Oikeudenmukaisuus* hyveenä puolestaan tarkoittaa, että lapsella on kykyä tai taipumusta johonkin tai useampaan seuraavista luonteenvahvuuksista, kuten johtajuuteen ja/tai reiluuteen, esimerkiksi ryhmässä, sekä ryhmätyötaitoihin. (Uusitalo-Malmivaara 2014.)

Kohtuullisuus hyveenä taas tarkoittaa, että lapsella on kykyä tai taipumusta johonkin tai useampaan seuraavista luonteenvahvuuksista, kuten antaa anteeksi ja/tai kykenee harkitsevuuteen, itsesäätelyyn sekä vaatimattomuuteen. *Henkisyys* hyveenä tarkoittaa osaltaan sitä, että lapsella on kykyä tai taipumusta johonkin tai useampaan seuraavista luonteenvahvuuksista, kuten huumorintajuun ja/tai kauneuden arvostukseen ympärillään, kiitollisuuteen, toiveikkuuteen sekä uskonnollisuuteen. (Uusitalo-Malmivaara 2014.)

VIA-vahvuustesti, luonteenvahvuustesti, on yksinkertainen itsearviointi, joka tarjoaa runsaasti informaatiota omien luonteenvahvuuksien ymmärtämiseen ja sen voi tehdä ilmaiseksi VIA-instituutin sivustolla (<https://www.viacharacter.org/www/Character-Strengths-Survey>). (Positiivinen pedagogiikka 2016 b; VIA Character Institute 2016.)

VIA-vahvuustestiä varten tulee sivuille rekisteröityä, jonka jälkeen kysymykset voidaan valita suomeksi. Testi toteutetaan e-lomakkeella verkkopohjaisena

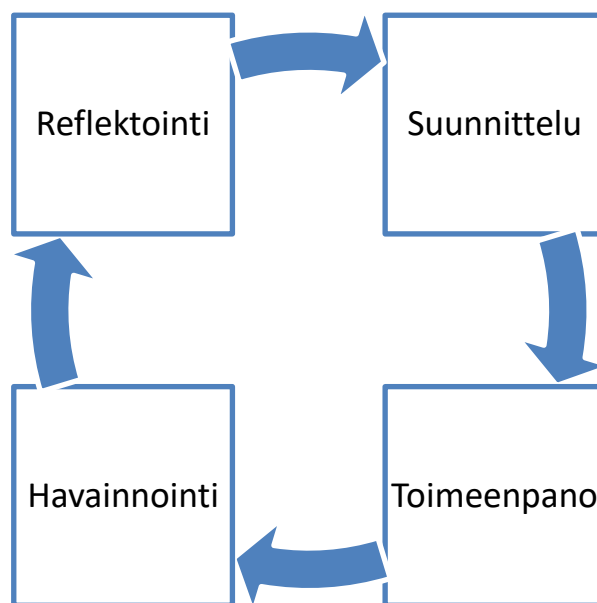
kyselynä. (Sandberg 2016.) VIA-vahvuustesti keskittyy positiivisiin puoliin, kun taas suurin osa persoonallisuustesteistä keskittyy negatiivisiin tai neutraaleihin ominaisuuksiin. Se tarjoaa lisäksi runsaasti tietoa, jonka avulla voi ymmärtää omia ydinvahvuuksiaan paremmin. (VIA Character Institute 2016.)

4 TUTKIMUSMENETELMÄ

Toimintatutkimukselle on tunnusomaista tutkimuksen ja toiminnan samanaikaisuus (Heikkinen 2007, 196). Toimintatutkimus mahdollistaa sosiaalisten käytäntöjen kehittämisen ja tieteellisen tutkimuksen liittämisen yhteen, joka edesauttaa tieteellisen työn rantautumista käytännön maailmaan. Tämä edellyttää tutkittavan yhteisön ja organisaation jäsenten osallistamista tutkimukseen, jonka ajatuksena on yhdistää käytäntö ja teoria. Usein toimintatutkimuksen tavoite on tietyn ongelman selvittäminen ja käytäntöjen muuttaminen paremmaksi. Lähtökohtana tutkimuksessa on organisaation jäsenten halukkuus yhteistyöhön ja muutosprosessiin. (Kuusela 2005, 9–10.)

Toimintatutkimuksen tavoitteena on muutoksen aikaansaaminen, joka edellyttää muutoksen kohteen tuntemista ja ilmiöön vaikuttavien asioiden selvittämistä. Toimintatutkimus etenee jatkuvana syklisenä prosessina, jossa syklit seuraavat toisiaan ja johon yhdistyy aina tutkimus. Yksi sykli sisältää suunnittelun, toimeenpanon, havainnoinnin ja reflektoinnin (Kuva 4). Vaikka tunnistamme ilmiöön vaikuttavat tekijät, ei tämä takaa sitä, että pystymme tutkimuksen avulla aikaansaamaan muutosta yhteisössä. Usein prosessissa muutos ja siihen liittyvä tieto saavutetaan vasta toiminnan kautta. Selvittääkseen ilmiön syvempiä olettamuksia tutkijan on suoritettava osallistuvaa havainnointia. (Kananen 2014, 12–13.)

Kuviossa 3 esitetään toimintatutkimuksen syklin neljä eri vaihetta, joiden mukaisesti tämä toimintatutkimus on toteutettu.

Kuvio 3. Toimintatutkimuksen sykli (Kananen 2014, 13).

4.1 Opinnäytetyön taustaa ja aikaisemmat tutkimukset

Tämän toimintatutkimuksen taustalla on tutkijoiden kiinnostus positiiviseen pedagogiikkaan ja luonteenvahvuuksiin sekä kyseisten teorioiden hyödyntämiseen päiväkodin arjessa. Lisäksi haluttiin luoda varhaiskasvatushenkilöstölle toimiva ja käytännönläheinen työväline, ”Minun vahvuuteni” -lomake (Liite 1), joka kannusti tutkijoita perehtymään tutkittavaan aiheeseen syvemmin. Lomakkeessa hyödynnettiin Uusitalo-Malmivaaran & Vuorisen (2016) Huomaa hyvä! –teoksessa käytettyjä ja sen tarkastelemia 16:ta lasten ja nuorten vahvuutta, jotka ovat sinnikkyys, itsesääätely, myötätunto, huumorintaju, innokkuus, kiitollisuus, luovuus, oppimisen ilo, rakkaus, reiluus, rohkeus, ryhmätyötaidot, sosiaalinen älykyys, toiveikkuus, uteliaisuus, ystävällisyys.

Tämän tutkimuksen tutkijoiden itsensä suunnittelemassa ”Minun vahvuuteni” -lomakkeessa (Liite 1) on puu, jonka oksilla on esillä 16 luonteenvahvuutta. Näistä on tarkoitus löytää ja merkitä kolme luonteenvahvuutta, jotka kuvaavat lapsen yksilöllisiä luonteenvahvuuksia parhaiten. Tämän tutkimuksen tutkijoiden luomaa ja hyväksi todettua ”Minun vahvuuteni” -lomakkeen (Liite 1) puumallin ideaa,

hyödynsivät myös Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen (2017) Huomaa Hyvä! Vahvuusvariksen bongausoppaaseensa, liitteessä 16.

Tämän toimintatutkimuksen tavoitteena oli vahvistaa sekä tuottaa syvempää tietoa ja ymmärrystä positiivisen pedagogiikan ja luonteenvahvuuksien hyödyntämisestä varhaiskasvatuksen työvälineenä. Kiinnostus lastentarhanopettajan ammattia, lapsia sekä lapsien hyvinvointia kohtaan motivoivat tutkimaan aihetta syvällisemmin. Lisäksi halu luoda varhaiskasvatushenkilöstölle toimiva käytännön työväline, ”Minun vahvuuteni” -lomake (Liite 1), motivoi perehtymään tutkittavaan aiheeseen syvemmin.

Toiveena oli, että tämä toimintatutkimus tulee lisäämään ja vahvistamaan opiskelijoiden tietoa ja osaamista positiivisen pedagogiikan ja luonteenvahvuuksien käytössä työvälineenä varhaiskasvatustyössä, sekä tulee lisäämään kiinnostusta positiivista pedagogiikkaa ja luonteenvahvuuksia kohtaan varhaiskasvatushenkilöstön keskuudessa.

Tämän toimintatutkimuksen kohteena oleva organisaatio on Kappelinmäen päiväkotia Vaasassa. Toimintatutkimuksen tavoitteena oli tuottaa tämän organisaation henkilökunnalle lisää osaamista ja ymmärrystä omaan työskentelyynsä, sekä herätellä heitä pohtimaan omaa pedagogista toimintaansa. Lisäksi tavoitteena oli motivoida heitä hyödyntämään varhaiskasvatustyössään positiivisen pedagogiikan ja luonteenvahvuuksien hyvinvointia lisääviä mahdollisuuksia käyttämällä niiden ohella hyödyksi ”Minun vahvuuteni” -lomaketta (Liite 1).

Positiivisesta pedagogiikasta ja luonteenvahvuuksista on ilmestynyt hyvin vähän tutkimuksia varhaiskasvatuksen saralta. Tämän hetken tutkimukset aiheesta liittyvät useimmiten koulumaailmaan, jonka johdosta myös tässä opinnäytetyössä nostettiin alakouluun liittyvä tutkimus esiin.

Suomalaista tutkimusta positiivisesta pedagogiikasta ja luonteenvahvuuksista on Lotta Uusitalo-Malmivaaran ja Kaisa Vuorisen Huomaa Hyvä! -kirjat, jotka käsittelevät edellä mainittuja aiheita. Lisäksi Kaisa Vuorisen luentosarjat ovat

tuoneet aiheen isomman yleisön tietoisuuteen. Varhaiskasvatusmaailmaan suunnattua tutkimusta aiheen saralta ei ole vielä juurikaan tehty.

Kasvatustieteiden maisteri, tohtorikoulutettava Kaisa Vuorinen (2016) tutkii Helsingin yliopistossa, miten luonteenvahvuuksia voidaan opettaa ja miten oppilaat, opettajat ja vanhemmat kokevat vahvuusperustaisen opetuksen. Suomessa ei ole aikaisemmin testattu kontrolloitua positiiviseen pedagogiikkaan ja vahvuuksien opetukseen keskittyvää ohjelmaa. Vuorinen toteaaakin, että minkä tahansa yhteisön kieleen tai kulttuuriin, vahvuuksien tuominen antaa jokaiselle sen jäsenelle kokemuksen arvostuksesta sekä ehyen että hyvän näkemisestä itsessä ja toisissa. Kannustavalla ja hyvään keskittyvällä otteella saamme aikaan positiivisia ketjureaktioita ja luomme siltoja toistemme välille.

Leena Ryhänen (2017) tutki kasvatustieteen kandidaatintyössään positiivisen pedagogiikan menetelmätapoja päiväkodin kontekstissa. Tutkimuksensa Ryhänen oli toteuttanut tutkimuskirjallisuutta käyttäen. Tutkija totesi päiväkodin osoittautuneen haastavaksi tutkimuskontekstiksi, positiivisen pedagogiikan toimimisen kohteena. Edelliset tutkimukset ovat usein koostuneet positiivisesta pedagogiikasta ja onnellisuudesta oppilaisiin ja opiskelijoihin liittyen. Tästä johtuen tutkija on joutunut tekemään johtopäätöksiä tutkimustulosten pohjalta ja reflektomaan näitä päiväkodin kontekstiin. Tutkimustulokset ovat myös usein olleet ulkomaalaisia ja tästä johtuen tulosten sovellettavuuteen on suhtauduttava kriittisesti Suomessa. (Ryhänen 2017, 34.)

Leena Ryhäsen tutkimuksesta nousi esiin positiivisen pedagogiikan lähtökohdaksi kasvattajan esimerkillinen toiminta, myönteisen ilmapiirin luominen, lapsen kannustamisen ja luonteenvahvuuksien tunnistamisen. Tutkimuskirjallisuuden mukaan jokaisen lapsen huomioon ottava opetus ja kasvattajan rauhallinen olemus ovat positiivisessa pedagogiikassa avainasemassa. Leena Ryhänen nosti esiin kartoittamiensa tutkimusten ja teorioiden pohjalta oletuksen siitä, kuinka kasvatuksella ja hoivalla on suuri merkitys varhaislapsuudessa lapsen kehitykselle. Tämänkin vuoksi kasvattajien olisi hyvä tiedostaa kasvatustyössään positiivisen pedagogiikan mahdollisuudet. (Ryhänen 2017, 35.)

Anne Tikkanen (2017) erityispedagogiikan pro gradu -tutkielmassa, ”Vahvuusperustainen opetus positiivisen pedagogiikan keinoin alakoulussa”. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, huomaavatko oppilaat ja opettajat vahvuusperusteisen opetuksen avulla itsensä ja toisissa ihmisissä olevan hyvän. Vahvuusperusteisessa opetuksessa autetaan oppilasta löytämään omat luontenvahvuudet ja mielenkiinnon kohteet oppimiseen. (Tikkanen 2017, 6.)

Tikkanen tutkimuksen tuloksista nousi esiin, että koulut tarvitsevat muutosta. Ennen koulun tehtävänä oli tukea vanhempia lasten kasvatuksessa, mutta nykyään koulun rooli kasvatustyössä on aikaisempaa vahvempi. Opettajat toivoivat että, lapset oppisivat tunnistamaan sekä omat että ryhmänsä vahvuudet. Vahvuusperusteista opetusta ajatellen olisi vahvuuskielen opetus ja oppiminen tärkeää, niin oppilaiden kuin opettajien osalta. Opettajien tulisi näyttää omalla käyttäytymisellään esimerkkiä vahvuuskielen osaajina, sekä lapsille että muille lähiympäristön aikuisille. (Tikkanen 2017, 77.)

Vahvuusperusteisen oppimisen edut nähtiin tärkeänä varsinkin erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden kohdalla, sillä lapsen omien vahvuuksien avulla voidaan tukea onnistumisen tunteita sekä ylläpitää hänen toivoa. Tutkimuksessa nousi myös esiin, koko työyhteisön vahvuusperusteisen opetuksen vahvuus. (Tikkanen 2017, 78–79.)

Koska positiivisen pedagogiikan ja luontenvahvuuksien käyttöä varhaiskasvatuksessa ei ole juurikaan aiemmin tutkittu, on tämän opinnäytetyön lähtökohtana tuoda työvälineitä varhaiskasvatustyön arkeen positiivisen pedagogiikan ja luontenvahvuuksien näkökulmasta. Lisäämällä tietoisuutta positiivisesta pedagogiikasta ja luontenvahvuuksista sekä niiden hyödyntämisen mahdollisuuksista, voidaan lisätä varhaiskasvatushenkilöstön ammatillista osaamista sekä ammatti-identiteettiä.

4.2 Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus toimintatutkimuksena

Tämä toimintatutkimus oli laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus, jolla pyritään ymmärtämään ilmiötä uudella tavalla ja saamaan yhdestä havaintoyksiköstä

mahdollisemman kokonaisvaltaista tietoa. Laadullisessa tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita merkityksistä ja ihmisten kokemuksista ja näkemyksistä kohdata todellinen maailmaa. Tutkija itse on usein tiedon kerääjä ja analysoija, jonka johdosta tutkijalla on suora yhteys tutkittavaan, tutkimuksen oikeassa kontekstissa. (Kananen 2014, 22.)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineiston hankinnan menetelminä ovat esimerkiksi haastattelut, havainnointi, dokumentointi ja tekstien analyysit, joissa tutkittavan näkökanta saadaan esiin. Laadullinen tutkimus, joka toimii tämän toimintatutkimuksen tutkimusmenetelmänä, on joustavaa ja suunnitelmia voidaan tarvittaessa muokata tutkimuksen edetessä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2001, 155.)

Laadulliseen tutkimukseen sisältyy myös käsitys empirian ja teorian välisestä suhteesta sekä tavoista, joilla tehdään tulkinnat ja johtopäätökset. Tässä toimintatutkimuksessa laadullinen lähestymistapa mahdollistaa, uusilla tavoilla, ammatillisessa käytössä ilmiöiden avaamisen sisältäpäin ja niihin tarttumisen sekä arvostaa ja hyödyntää käytännön kentässä kattunutta kokemuseräistä tietoa. (Munter ym.1999, 180.)

Laadullinen tutkimus sopi tähän toimintatutkimukseen koska, haimme syvällisempää tietoa varhaiskasvatushenkilökunnan toimintakulttuurista sekä pedagogisesta toiminnasta henkilökunnan omassa työympäristössä.

4.3 Toimintatutkimuksen sykli

Syklin suunnittelu alkoi toimintatutkimuksen aiheen valitsemisesta, joka löytyi varhaiskasvatuksen kentältä. Tämän jälkeen tutkijat keskittyivät aineiston etsimiseen. Aineiston (päälähteiden) löytämisen ja aiheeseen tutustumisen jälkeen, tutkijat pyrkivät hahmottamaan tutkimusongelman sekä kehittämään varhaiskasvatushenkilökunnalle työvälineen, lasten luontevahvuuksien tunnistamiseksi. Seuraavaksi tutkijat suunnittelivat workshopien sisältöä ja tutkimuskeruumenetelmiä, sekä kuinka analysoimme tutkimuksen aineiston.

Syklin toiminta tapahtui workshopein päiväkodissa, suunnitelman mukaisesti. Workshopin alussa osallistujat tutustuivat tutkimuksen lähteisiin ja vastasivat alkukartoitukseen (Liite 2), jonka jälkeen tutkijat esittäytyivät ja kertoivat hiukan tutkimuksestaan. Tämän jälkeen toinen tutkijoista luki lyhyen tarinan: Musta piste (Liite 4) (Arvostettu 2017). Workshop jatkui teoriaosuuksien esittelyllä, positiivinen pedagogiikka ja luontevahvuudet, Powerpoint-esityksen avulla. Tämän jälkeen oli tutkijoiden itsensä suunnitteleman ”Minun vahvuuteni” -lomakkeen (Liite 1) esittely ja havainnollistaminen, jonka on tarkoitus jäädä varhaiskasvatuksen käyttöön työvälineeksi.

Tutkimukseen osallistujat saivat myös henkilökohtaisesti miettiä omia luontevahvuuksiaan ja täyttää kyseisen lomakkeen. Tämän jälkeen kävimme sen läpi yhteisesti osallistujien kanssa yleisellä tasolla. ”Minun vahvuuteni” -lomake (Liite 1) jäi osallistujille itselleen muistoksi omista vahvuuksistaan. Workshopin lopussa osallistujat saivat vielä vastata loppukartoitukseen (Liite 3). Kyselylomakkeet kerättiin osallistujilta ja toinen tutkijoista säilytti ne suljetuissa kirjekuorissa, kunnes tutkijat analysoivat ne yhdessä.

Syklin havainnointi tapahtui workshopien välillä. Molemmat tutkijat havainnoivat asian, että aikataulua tulee kiristää, jotta kaikki asiat saadaan läpikäytyä. Molemmat tutkijat olivat sitä mieltä, että osallistujat olivat kiinnostuneita aiheesta ja avointa keskustelua olisi riittänyt aiheesta pidempäänkin. Workshopien aikaa emme kuitenkaan pystyneet venyttämään, sillä osallistujien työaika ei sitä periksi antanut. Osallistujat näyttivät kiinnostuksensa hyvin aktiivisella osallistumisellaan koko workshopin ajan, sekä antamalla workshopin loputtua suullista, positiivista palautetta toiminnastamme sekä ”Minun vahvuuteni” -lomakkeesta (Liite 1).

Syklin reflektoinnissa tutkijat totesivat workshopin toteutuneen hyvin vastavuoroisessa tunnelmassa osallistujien ja tutkijoiden kesken. Tutkijat totesivat workshopin sujuneen odotuksen mukaisesti, ainut asia oli, että ensimmäinen workshop oli kestänyt hiukan pidempään kuin tutkijat olivat arvioineet. Tästä johtuen tutkijat joutuivat hiukan enemmän seuraamaan aikaa seuraavassa workshopissa, muuta muutosta tutkijoiden toimintaan ei katsottu tarpeelliseksi.

seuraavaa workshopia ajatellen. Tutkijat olivat saaneet osallistujat kiinnostumaan aiheesta ja onnistuneet luomaan vastavuoroisen keskustelun osallistujien kanssa jo ensimmäisessä workshopissa.

4.4 Interventio

Interventiota käytetään yleissanana, jonka voidaan sanoa tarkoittavan kahta hieman erilaista asiaa. Interventiolla voidaan tarkoittaa oppimisympäristön muokkaamista siten, että ennalta suunnitellulla tavalla vaikutetaan käytökseen ja/tai oppimiseen. Tällöin puhutaan interventio-ohjelmasta (esim. harjoitusohjelma). Interventiolla voidaan toisaalta viitata tutkimusasetelmaan tai tutkimukseen, jonka myötä tutkitaan interventio-ohjelman käytäntöön viemisen mahdollisuuksia ja vaikuttavuutta. (ThinkMath 2017.) Tässä toimintatutkimuksessa toteutuu jälkimmäinen intervention määritelmä.

Interventiomuodon valinta on yhteydessä ilmiöön, kuinka tunnemme ja ymmärrämme ilmiön, mistä se koostuu ja tekijöiden välisestä riippuvuussuhteesta. Interventio suunnataan tekijöihin, joihin muutosta pyritään aikaansaamaan. Keskeinen osa varhaiskasvatuksen tutkimuksista koostuu kokeellisista tai toimintatutkimuksista eli interventio-tutkimuksista. Tutkimus voi kohdistua kasvatuksen ja opetuksen kehittämiseen, kasvuympäristöön tai samanaikaisesti kumpaankin. (Kananen 2014, 58; Ruoppila, Hujala, Karila, Kinon, Niiranen & Ojala 1999, 292.)

Intervention tarkoituksena tässä toimintatutkimuksessa oli lisätä varhaiskasvatushenkilökunnan kykyä hyödyntää positiivista pedagogiikkaa ja luontevahvuuksia jokapäiväisessä toiminnassaan. Tämän intervention tulokset ovat havaittavissa tulevaisuudessa. Arviointimallina käytimme Kumarin (2011) mukaisesti ennen ja jälkeen mittauksia, alkukartoitus ennen interventiota ja loppukartoitusta intervention jälkeen. Kyselylomakkeiden avulla pyrimme saamaan tietoa muutoksista. (Kananen 2014, 61–62.)

4.5 Toimintatutkimuksen tiedonkeruumenetelmä

Tässä toimintatutkimuksessa tiedonkeruumenetelmänä käytettiin alku- ja loppukartoitusta (Liite 2 ja 3), jotka suoritettiin kyselylomakkeiden avulla workshopeissa. Workshopeja oli yhteensä kaksi, jotka suoritettiin Kappelimäen päiväkodissa, jossa toimijoina oli varhaiskasvatushenkilökunta. Toimintatutkimuksessa valitaan harkinnanvaraisesti toimijat (Kananen 2009, 42). Alku- ja loppukartoitukseen (Liite 2 ja 3) vastasi kaikki tutkimukseen osallistujat, jotka olivat mukana workshopeissa. Osallistujia oli yhteensä 12, jotka jakautuivat tasaisesti workshopeihin, jolloin yhdessä workshopissa oli 6 osallistujaa.

Kyselylomakkeet muodostuivat avoimista kysymyksistä, joiden avulla pyrittiin saamaan luotettavaa sekä yksilöllistä tietoa osallistujilta suhteessa positiiviseen pedagogiikkaan ja luonteenvahvuuksiin. Alkukartoitus (Liite 2) koostui kolmesta kysymyksestä ja loppukartoitus (Liite 3) viidestä kysymyksestä, joista kolme ensimmäistä kysymystä olivat identtisiä alkukartoituksen (Liite 2) kysymyksiin nähden. Kyselylomakkeet testattiin myös ulkopuolisilla henkilöillä toisessa päiväkodissa, ennen kyselylomakkeiden käyttöön ottoa. Kysymysten testaamisella pyritään varmistamaan, että väärinymmärryksiä ei tapahtuisi (Valli 2007, 102).

Tutkimuksesta saatu aineisto analysoitiin yhdessä molempien tutkijoiden toimesta. Saatu aineisto luokiteltiin laadulliselle eli kvalitatiiviselle tutkimukselle omaisella tavalla teemoitellen ne opinnäytetyön taustalla olevien varhaiskasvatussuunnitelman perusteista 2016 nousevien tavoitteiden mukaisesti.

Kyselyjen käyttöä toimintatutkimuksessa ei suositella kuin seuraavissa tilanteissa: perustietojen hankinta, jos tietoja ei muuten saada sekä vaikutusten arvioinnissa, jos tuloksia ei muuten saada. Toimintatutkimuksessa kyselyt soveltuvat vaikutusten arvioinnin mittaamiseen. (Kananen 2014, 102–103.) Edellä mainitut kriteerit täyttyivät tässä toimintatutkimuksessa.

4.6 Reliabiliteetti, validiteetti ja eettisyys

Opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut (asetus 1347/1991) tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) edistääkseen Suomessa hyvää tieteellistä käytäntöä,

ennaltaehkäistäkseen tutkimusvilppiä sekä edistääkseen tutkimusetiikkaa koskevaa keskustelua ja tiedotusta. Kun tutkimus on suoritettu hyvän tieteellisen käytännön edellyttämällä tavalla, voidaan tieteellisen tutkimuksen sanoa olevan eettisesti hyväksyttävää, luotettavaa ja sen tuloksien olevan uskottavia. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttavat monet tekijät, kuten tutkija itse ja tutkijan taidot, aineiston laatu, aineiston analyysi sekä tutkimustulosten esittäminen. Sisällönanalyysissä tutkittavaa ilmiötä kuvataan mahdollisimman luotettavasti pelkistämällä aineiston sisältöä. (Hoitonetti 2017.) Keskeinen osa tieteellistä tutkimusta on luotettavuuden arviointi. Keskeisiä käsitteitä luotettavuuskysymyksissä ovat perinteisesti olleet reliabiliteetti ja validiteetti. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006 b.)

Reliabiliteetti voidaan suomentaa käyttämällä sanoja ”luotettavuus”, ”toimintavarmuus” tai ”käyttövarmuus”. Reliabiliteetilla tarkoitetaan mittauksen toistettavuutta, ei-sattumanvaraisuutta. (KvantiMOTV 2008; Virtuaali ammattikorkeakoulu 2017.) Tämän toimintatutkimuksen kulku on pyritty kuvaamaan tarkasti, jotta se on toistettavissa tulevaisuudessakin.

Validiteetti tarkoittaa mittarin pätevyyttä eli hyvyttä mitata juuri sitä, mitä on tarkoitus ollut mitata eli kyse on siitä, onko tutkimus pätevä, tehty perusteellisesti ja ovatko tutkimuksesta saadut tulokset ja tehdyt päätelmät ”oikeita”. Hyvä validiteetti, yksittäisen mittarin suhteen, on välttämätöntä tutkimuksen kokonaisvaliditeetin kannalta. (KvantiMOTV 2008; Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006 c.)

Tämä tutkimus suoritettiin hyvän tieteellisen käytännön edellyttämällä tavalla sekä hyvää eettistä tutkimustapaa noudattaen. Tutkimukseen osallistunutta varhaiskasvatushenkilökuntaa informoitiin tutkimukseen osallistumisesta etukäteen ja heidän osallistumisensa oli vapaaehtoista. Vapaaehtoisuus osallistumisen sekä alku- että loppukartoituksen suhteen tukevat myös tämän tutkimuksen eettisyyttä. Varhaiskasvatushenkilökunnalle annettiin mahdollisuus osallistua tutkimukseen sekä vastata kartoituksiin täysin anonymisti. Alku- ja

loppukartoitukset (Liite 2 ja 3) he saivat vastattuaan laittaa niille varattuihin suljettaviin kirjekuoriin.

Tämä tutkimus oli validi, sillä luottamus tutkijoiden ja varhaiskasvatushenkilökunnan välillä oli vallitseva ja tutkijat uskovat heidän vastanneen sekä alku- että loppukartoitukseen rehellisesti. Näin ollen tutkijat ovat vakuuttuneita siitä, että tutkimuksesta saadut tulokset ja päätelmät ovat oikeita. Ennen tutkimusta alku- ja loppukartoituslomakkeet testattiin toisen päiväkodin varhaiskasvatushenkilökunnan keskuudessa, ja heiltä saadun palautteen perusteella ne todettiin toimiviksi ja tutkimukseen sopiviksi. Tutkimukseen osallistuneille myös kerrottiin, että opinnäytetyön valmistettua, se toimitetaan päiväkotiin luettavaksi.

Tutkimusvastaukset hävitettiin analysoinnin jälkeen molempien tutkijoiden läsnä ollessa.

5 TOIMINTATUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimus toteutettiin Kappelinmäen päiväkodissa, joka kuuluu Vaasan kaupungin organisaatioon. Tutkimuslupa anottiin Kappelinmäen päiväkodin johtajalta helmikuussa 2017, joka myönnettiin 24.2.2017.

Tutkimus suoritettiin toimintatutkimuksena, jonka toteutimme kahtena peräkkäisenä workshopina Kappelinmäen päiväkodissa 24.3.2017. Tutkimukseen osallistui kymmenen varhaiskasvattajaa ja kaksi opiskelijaa, jotka olivat suorittamassa harjoitteluaan juuri sillä hetkellä kyseissä päiväkodissa.

Tutkimuksen tarkoituksena oli tarjota varhaiskasvatushenkilökunnalle näkökulmia positiivisen pedagogiikan ja lapsen luontevahvuuksien hyödyntämiseen, vahvistaen lapsen kasvua, kehitystä ja hyvinvointia, varhaiskasvatuksessa luomalla myönteinen oppimisympäristö.

Toimintatutkimus on kokonaisvaltainen prosessi, jossa yhdistyvät toiminta, tutkimus sekä toiminnan arviointi. Toimintatutkimuksessa ei pyritä yleistävään tietoon vaan tutkija, yhdessä kohdeyleisön kanssa, pyrkii jollakin tasolla ratkaisemaan ongelmia ja aktivoimaan toimintaa. Tutkija pyrkii systemaattisesti muuttamaan tai parantamaan joitakin käytännön asioita, kuten esimerkiksi työtapaa, elämänlaatua, tuotetta. (Virtuaali Ammattikorkeakoulu 2017; Ruohonen 2017.)

Opinnäytetyö, joka myös edustaa tieteellistä tutkimusta, tarvitsee tutkimusongelman (Kananen 2015, 45). Jorma Kananen (2014, 30) mukaan toimintatutkimusta on mahdollista lähestyä tutkimuskysymysten kautta ja tutkimusprosessin ensimmäinen ja tärkein vaihe on tutkimusongelman täsmentäminen.

Tutkimusongelman määrittelyn jälkeen on helpompi suunnata ajatus siihen mitä on suunniteltu tutkittavaksi. Tutkimusta pitää kasassa tutkimusongelma, vaikka ne voivatkin muuttua matkanvarrella. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006 b.) Usein tutkimusongelma täsmentyy vasta toimintatutkimuksen kuluessa, ja

kehittämistyön yhteydessä tulee tutkimusongelman olla samansuuntainen kuin kehittämiskohteen. Kehittämiskohde eli tutkimusongelma muokataan kehittämiskysymykseksi, johon sisältyvät sekä toiminta että muutos. (Jantunen, Naaranoja, Piippo, Mäkelä, Valtanen & Sankelo 2012; Kananen 2009, 46.) Kananen (2015, 45) myös selvittää, että tutkimusongelma luotsaa tutkimusprosessia ja tämän vuoksi on tarpeellista myös määritellä ja rajata tutkimusongelmat.

Munterin & Siren-Tiusasen (1999, 181) mukaan pääsy tutkittavien kokemusmaailmaan edellyttää avointa, tasavertaista ja luottamuksellista vuoropuhelua sekä yhteistyötä tutkijan ja tutkittavien välillä. Jotta yhteistyö olisi hedelmällistä, tulisi tutkijan intresseistä tultava myöskin tutkittavien intressejä, jolloin ne alkavat palvella tutkittavia siten, että tutkimuksesta on heille aidosti hyötyä.

Tämän opinnäytetyön tutkimusongelmana oli, mitä varhaiskasvatushenkilökunta tietää positiivisesta pedagogiikasta ja luonteenvahvuuksista, jonka tarkoituksena on mahdollistaa niiden käyttöä päiväkodin arjessa enenevässä määrin.

Tutkimusongelma täsmentyy toimintatutkimuksessa useimmiten tutkimuksen kuluessa. Tutkimusongelma muodostetaan yhteisymmärryksessä kehittämishankkeeseen osallistuvien kanssa ja sen tulee olla kehittämistyön kanssa samansuuntainen. Toimintatutkimukset mielletään usein omiksi tutkimusmuodoiksi. (Jantunen ym. 2012.) Tässä toimintatutkimuksessa tutkimusmuoto oli käytännönläheinen ja sen tutkimusongelma oli tilanteen määräämä eli käytännön kentän toimintaan liittyvä.

Workshopien yhteydessä, jotka suunnattiin päiväkodin varhaiskasvatushenkilökunnalle, esiteltiin tutkijoiden itsensä suunnittelema uusi työväline: ”Minun vahvuuteni”-lomake (Liite 1). Lomakkeen tarkoituksena on nostaa esiin lapsen yksilölliset luonteenvahvuudet päiväkodin arjessa. ”Minun vahvuuteni” -lomakkeen (Liite 1) täyttää varhaiskasvatushenkilökunta tai esimerkiksi varhaiskasvatuskeskustelun yhteydessä osallistaen lapsi sekä lapsen

vanhemmat. Lomakkeen suunnittelu ja toteutus pohjautuivat Uusitalo-Malmivaaran & Vuorisen (2016) *Huomaa hyvä!* –teokseen ja sen tarkastelemaan 16:en lasten ja nuorten luonteenvahvuuteen, jotka ovat sinnikkyys, itsesääätely, myötätunto, huumorintaju, innokkuus, kiitollisuus, luovuus, oppimisen ilo, rakkaus, reiluus, rohkeus, ryhmätyötaidot, sosiaalinen älykkyys, toiveikkuus, uteliaisuus, ystävällisyys. Tutkijoiden itsensä suunnittelemassa ”Minun vahvuuteni” -lomakkeessa (Liite 1) on puu, jonka oksilla on esillä 16 luonteenvahvuutta, jotka ovat edellä mainittu. Näistä on tarkoitus löytää ja merkitä kolme luonteenvahvuutta, jotka kuvaavat lasta parhaiten.

Tämän toimintatutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, mitä varhaiskasvatushenkilökunta tietää positiivisesta pedagogiikasta ja luonteenvahvuuksista ennen tutkimukseen osallistumista ja sen jälkeen. Lisäksi tarkoituksena oli esitellä workshopien avulla henkilökunnalle tarvittava teoriapohja positiivisesta pedagogiikasta ja luonteenvahvuuksista, sekä uuden työvälineen, ”Minun vahvuuteni” -lomakkeen (Liite 1) käytön motivoiminen henkilökunnalle.

Alkukartoituksen (Liite 2) avulla pyrittiin workshopin alkuvaiheessa selvittämään, mitä kasvatushenkilökunta tietää positiivisesta pedagogiikasta ja luonteenvahvuuksista, sekä hyödyntävätkö he jo nyt näitä työssään.

Loppukartoituksen (Liite 3) avulla selvitettiin, oliko henkilökunta saanut riittävästi tietoa positiivisen pedagogiikan ja luonteenvahvuuksien teorioista ja mahdollisuuksista. Lisäksi loppukartoituksen (Liite 3) avulla oli tarkoitus selvittää uuden työvälineen, ”Minun vahvuuteni”-lomakkeen (Liite 1) käytön mahdollisuuksia henkilökunnan keskuudessa varhaiskasvatuksen arjessa.

Tämän toimintatutkimuksen tutkimusongelmana oli löytää vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

Miten varhaiskasvatushenkilökunta hyödyntää positiivista pedagogiikkaa työtehtävissään lapsen kehityksen ja hyvinvoinnin tukemiseksi?

Miten luonteenvahvuuksien käyttöä voidaan vahvistaa varhaiskasvatuksessa? Tähän olemme suunnitelleet työvälineen ”Minun

vahvuuteni”-lomakkeen (Liite 1), joka tukisi luonteenvahvuuksien hyödyntämistä.

Tutkittava kysymys on sellainen, jonka avulla voidaan joko lisätä teoretietoa, tuottaa uutta tutkimusta tai ratkaista ongelma, mutta lisäksi sen avulla voidaan tehostaa tai parantaa oppimista (Metsämuuronen 2005, 31).

Tutkimukselle muotoillun ongelman jälkeen, pyritään etsimään vastausta tutkimuskysymykseen tai -kysymyksiin aineiston ja menetelmien avulla. Seuraavaksi tutkimukselle määritellään tavoitteet, joihin pyritään. Tavoitteet auttavat tutkimuksessa mittaamaan tulosta sekä uuden menetelmän tehokkuutta. (Kananen 2014, 147.)

Tämän toimintatutkimuksen tarkoituksena oli lisätä varhaiskasvatushenkilökunnan tietoa positiivisesta pedagogiikasta ja luonteenvahvuuksista sekä motivoida heitä käyttämään positiivista pedagogiikka ja lapsen yksilöllisiä luonteenvahvuuksia päiväkodin arjessa, tukien lapsen kasvua, kehitystä ja hyvinvointia.

Varhaiskasvatuslain 2 a §:n (8.5.2015/580) mukaisesti varhaiskasvatuksen yhtenä tavoitteena on toimia yhdessä lapsen sekä vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi (L19.1.1973/36).

Positiivisen pedagogiikan tavoitteena on sekä mahdollistaa että ennaltaehkäistä, sillä luonteen ei pidä kehittyä elämän kolhuista ja pahoinvoinnista. Omien luonteenvahvuuksien käyttö ja kannustava palaute avaavat myönteisiä kehityskulkuja pitkälle tulevaisuuteen. Uuden pedagogisen näkökulman oppiminen tuottaa itsensä takaisin sekä materialistisessa että inhimillisessä vauraudessa, sillä vahvuusperustainen kasvatus ei vaadi erityisiä erityisjärjestelyitä tai lisälaitteita. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 11.)

5.1 Toimintatutkimuksen suunnittelu

Sykli käynnistyi workshopien suunnittelulla, joka käynnistyi heti helmikuussa 2017 saatuaamme tutkimusluvan. Ensimmäisenä sovittiin päiväkodin johtajan kanssa

tutkimuksen aikataulusta sekä workshopien kestosta. Päiväkodin johtaja tiedotti työntekijöitä tapahtumasta henkilökohtaisesti sähköpostitse.

Tiedonkeruun menetelmäksi suunniteltiin alku- ja loppukartoitusta (Liite 2 ja 3), jotka suoritettiin kyselylomakkeilla avointen kysymysten avulla. Kartoituksiin on tarkoitus vastata nimettöminä ja lomakkeet kerätään osallistujilta heidän vastattuaan kartoituksiin workshopissa. Kyselylomakkeet osallistuja saa laittaa yhteiseen kirjekuoreen, jotka suljetaan paikan päällä.

Alkukartoituksessa (Liite 2) oli kolme avointa kysymystä, joiden avulla kartoitettiin osallistujien ennakkotietoa positiivisesta pedagogiikasta ja luonteenvahvuuksista sekä edellä mainittujen teorioiden hyödyntämisestä varhaiskasvatuksen arjessa. Alkukartoituksen välityksellä oli tarkoitus kysyä osallistujien aiempaa tietoa ja näkemystä positiivisesta pedagogiikasta ja luonteenvahvuuksista sekä lisäksi kysyttiin osallistujien tapoja ja keinoja hyödyntää niitä omassa toiminnassaan.

Tämän jälkeen mietittiin teoriaosuuden esiin tuomista. Tutkijat päättivät tuoda esiin tutkimuksen päälähteet, jotka myös johdattelisivat osallistujat tutkimuksen aiheeseen. Tutkimuksen päälähteet löytyivät kirjastosta. Sovittiin myös, että osallistujat saisivat tutustua lähteisiin itsenäisesti ennen workshopin aloitusta ja tutkijat osallistuisivat keskusteluun. Näin pyrittiin myös hyödyntämään odotuksesta aiheutuva aika, tutkimuksen hyödyksi. Tutkimuksen päälähteet ovat Positiivisen psykologian voima, jonka on toimittanut Lotta Uusitalo-Malmivaara (2015). Teos sisältää 24 suomalaisen tutkijan artikkeleita kattaen ihmisen elämänkaaren. Kirjasta löytyy artikkelit: positiivisesta pedagogiikasta sekä luonteenvahvuuksista, jotka ovat myös olleet teoriaosuuden lähteinä. Lotta Uusitalo-Malmivaaran ja Kaisa Vuorisen (2016) kirja Huomaa Hyvä! Näin ohjaat lasta ja nuorta löytämään luonteenvahvuutensa sekä edellä mainittuun teokseen liittyvät Huomaa hyvä! -toimintakortit. Huomaa Hyvä! -toimintakortit mahdollistavat myös nopean ja helpon tavan tutustua ja tunnistaa omia luonteenvahvuuksia (Kuvio 5). Huomaa Hyvä! -teos esittelee toimivasti ja yksinkertaisesti hyvinvointia tukevia keinoja lapsille sekä pureutuu lasten luonteenvahvuuksiin ja positiivisuuteen. Teokset tukevat tutkimusaihetta ja on tehty suomalaiseen kontekstiin.

Seuraavaksi laadittiin PowerPoint-esitys, jonka avulla pyrittiin varmistamaan workshopien identtisyys, toistettavuus ja laatu. PowerPoint-esitys laadittiin yhdessä tutkijoiden kesken. Haasteen toimintaan toi teoriapohjan tuominen mahdollisimman lähelle varhaiskasvatuksen arkea.

- PowerPoint esitys päätettiin aloittaa dialla, jossa on ainoastaan musta piste. Sovittiin, että toinen tutkija lukee tarinan Mustasta pisteestä (Arvostettu 2017) (Liite 4). Tarinan ydinajatuksena on se, kuinka ihmiset keskittyvät usein negatiivisiin asioihin, mutta kaikki ympärillä oleva positiivisuus jää helposti huomaamatta, jäädessään negatiivisuuden varjon. Tarinan avulla haluttiin herättää kuulijat näkemään ja keskittymään positiivisiin asioihin ja puoliin. Päiväkodin arkeen tuotuna tämä voidaan nähdä niin, että huomioidaan lapsen positiiviset puolet ja hänen yksilölliset luonteenvahvuutensa, ja näiden avulla tuetaan ja vahvistetaan lapsen tuen tarpeen kohtia.
- Tämän jälkeen päätettiin avata Positiivisen pedagogiikan historiaa ja teoriaa.
- Sitten päätettiin esitellä positiivisen pedagogiikan tavoitteita, joilla pyritään tukemaan lapsen kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä oppimista arjessa. Lisäksi päätettiin korostaa kannustamisen tehoa ja merkitystä varhaiskasvatuksessa.
- Seuraavaksi päätettiin siirtyä luonteenvahvuuksien esittelyyn. Esittelyssä kerrottiin hiukan hyveistä jotka luovat pohjaa luonteenvahvuuksille, lapsen oikeuksista myönteiseen oppimisilmapiiriin sekä esiteltiin lyhyesti VIA-mittaria.
- VIA-mittarin avulla on helppo tunnistaa omat luonteenvahvuudet, jonka jälkeen on helpompi tunnistaa myös muiden ihmisten luonteenvahvuuksia.
- Tämän jälkeen päätettiin esitellä vahvuuskielen käyttöä, sillä luonteenvahvuudet tunnistettua, on luontevaa ottaa vahvuuskieli käyttöön. Tämän jälkeen päätettiin esitellä vahvuuskielen käyttötapoja, esimerkkien avulla, varhaiskasvatuksen arjessa.

- Luontenvahvuuksista avattiin 16 tärkeintä (ks. sivu 32) lasten näkökulmasta, kuvien avulla, joilla pyrittiin tuomaan luontenvahvuudet mahdollisemman konkreettisiksi varhaiskasvatuksen näkökulmasta katsottuna.

PowerPoint-esityksen jälkeen esitellään tutkijoiden suunnittelema työväline ”Minun vahvuuteni” -lomake (Liite 1), jossa nostetaan esille luontenvahvuudet. Edellä mainitun lomakkeen osallistujat myös saivat täyttää itse henkilökohtaisesti. Varattiin myös aikaa yleiselle keskustelulle, jonka lomakkeen täyttö todennäköisesti toisi mukanaan.

Loppukartoituksessa (Liite 3) kolme ensimmäistä kysymystä olivat samat kuin alkukartoituksessa, joiden tarkoituksena oli kartoittaa osallistujien tietoa positiivisesta pedagogiikasta ja luontenvahvuuksista sekä niiden teorioiden hyödyntämisestä varhaiskasvatuksessa. Lisäksi kartoitettiin vielä kahden lisäkysymyksen avulla, kokivatko osallistujat saaneensa lisää ja riittävästi tietoa edellä mainituista teorioista sekä kokevatko osallistujat pystyvänsä hyödyntämään ”Minun vahvuuteni”-lomaketta (Liite 1) työssään. Kysymysten avulla pyrittiin kartoittamaan tiedon lisääntymistä ja ymmärrystä käsiteltyjä asioita kohtaan.

Sovittiin myös edeltä käsin, mitkä teoriaosuudet tutkijat esittelevät osallistujille workshoppeissa. Ennen workshoppien toteuttamista toinen tutkijoista kävi myös katsomassa ja tarkistamassa tilojen soveltuvuuden ja tietokoneyhteyksien toimivuuden workshoppeja ajatellen.

5.2 Workshopien toteuttaminen

Tutkimus järjestettiin Kappelinmäen päiväkodissa, jossa pidettiin kaksi workshopia 24.3.2017 perjantai-iltapäivänä peräkkäin. Yhteen workshoppiin varattiin aikaa noin yksi tunti. Kahden workshopin tarve lähti henkilökunnan tarpeista, jolloin kaikilla oli tasapuolinen mahdollisuus osallistua tutkimukseen työpäivän sisällä.

Edeltävänä päivänä tutustuttiin päiväkodin tiloihin, missä workshopit järjestettiin, toisen tutkijan toimesta. Samalla kertaa asennettiin valmiiksi laitteet, tietokone ja

videotykki, tulevia workshopia varten. Tällä varmistettiin tilan sopivuus ja tekniikan toimivuus.

Tutkimuspäivänä paikalle saavuttiin hyvissä ajoin ennen workshopin alkamista. Tutkimukseen varattu tila oli päiväkodin voimistelusalissa ja sinne järjestettiin osallistujille kaksi pöytää tuoleineen, joiden äärellä osallistujat saivat istua. Pöydille aseteltiin esiin tutkimuksemme päälähteet: Positiivisen psykologian voima (Uusitalo-Malmivaara, 2015) ja Huomaa hyvä! Näin ohjaat lasta ja nuorta löytämään luonteen vahvuutensa (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen, 2016) sekä Huomaa hyvä! -toimintakortit, jotka liittyvät edellä mainittuun teokseen. Huomaa hyvä! -toimintakortit mahdollistavat nopean tavan tutustua ja tunnistaa omia luonteen vahvuuksia (Kuvio 4). Valitettavasti Huomaa Hyvä! Vahvuusvariksen bongausopas (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen, 2017) teosta, emme voineet käyttää workshoppeissa, vaikka teos on suunnattu suoraan varhaiskasvatukseen, sillä teos julkaistiin vasta toukokuussa 2017. Kyseistä teosta hyödynnettiin tutkimuksen muissa osissa.

Kuviossa 4 esitellään Huomaa hyvä! -toimintakortteja, jotka helpottavat luonteen vahvuuksien tunnistamista.

Kuvio 4. Esimerkkejä Huomaa Hyvä -toimintakorteista (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen, 2016).

Osallistujat saivat tutustua tutkimuksessa käytettyihin päälähteisiin Workshopin alussa itsenäisesti ja nämä herättivätkin mielenkiintoa henkilökunnassa. Varsinkin Huomaa hyvä -toimintakortit olivat kasvattajien mieleen, molemmissa ryhmissä. Osallistujat vastasivat tutkijoiden alku- ja loppukartoitukseen (Liite 2 ja Liite 3) workshopien aikana, joihin varattiin aikaa yhteensä noin 15 minuuttia.

5.2.1 Sisältö

Tutkijat esittelivät itsensä sekä kertoivat tutkimuksen taustaa, jonka jälkeen osallistujat vastasivat alkukartoitukseen. Alkukartoitus (Liite 2) sisälsi kolme kysymystä, joiden avulla tutkijat kartoittivat tutkimukseen osallistujien pohjatietoa positiivisesta pedagogiikasta ja luontevahvuuksista. Kysymyksinä esitettiin ”Mitä on positiivinen pedagogiikka?”, ”Mitä tiedät luontevahvuuksista?” ja ”Miten hyödynnät omassa toiminnassasi positiivista pedagogiikkaa ja/tai luontevahvuuksia?”

Alkukartoituksen (Liite 2) jälkeen toinen tutkijoista johdatti Powerpoint -esityksen avulla osallistujat tulevaan aiheeseen. Workshop alkoi tutkijan lukemalla kertomuksella Mustasta pisteestä (Liite 4). Kertomus piti sisällään aiheen, jossa kuvataan ihmisten luontaista tapaa keskittyä elämässä enemmän epäkohtiin tai negatiivisiin asioihin kuin kaikkeen ympärillä olevaan hyvään ja positiiviseen. Varhaiskasvatuksen näkökulmasta painotettiin vallitsevaa tapaa keskittyä lapsen mahdollisiin puutteisiin erilaisissa taidoissa sekä tuen tarpeen yksilöimiseen, siirtämällä näkökulmaa vahvuuksien kautta tukemiseen. Molemmissa ryhmissä kertomus herätti osallistujissa toivotun, voimakkaan reaktion ja näin ollen osallistujien mielenkiinto herätettiin aiheeseen. Tämän jälkeen jatkettiin workshopia teoriaosuuden esittelyllä.

Workshopin teoriaosuus aloitettiin positiivisesta pedagogiikasta sekä sen tavoitteista. Positiivisesta pedagogiikasta esiteltiin lyhyesti historiaa ja taustaa sekä sen merkitystä kasvatustoiminnan lähtökohtana lapsia kannattelevana

toimintatapana. Positiivisen pedagogiikan merkitystä lapsen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin edistäjänä korostettiin vahvasti. Lisäksi korostettiin myönteisten kehityskulkujen merkitystä pitkälle tulevaisuuteen lapsen elämässä. Positiivisen pedagogiikan jälkeen siirryimme luonteenvahvuuksiin.

Luonteenvahvuudet avattiin kertomalla niiden pohjautuvan hyveisiin sekä hyveiden toteuttamiseen. Tämän jälkeen perehdyttiin hieman myös luonteenvahvuuksien historiaan. Workshopissa korostettiin, että luonteenvahvuudet eivät ole mikään uusi ilmiö, vaan ne ovat olleet ihmisten tietoisuudessa jo pitkään liittyen hyveisiin ja ovat jälleen nousemassa vahvasti esiin. Osallistujille esiteltiin mahdollisuutta kartoittaa omat luonteenvahvuutensa *VIA-testin* avulla. Lisäksi korostettiin omien luonteenvahvuuksien tunnistamisen tärkeyttä, jotta muiden kuten lasten, luonteenvahvuuksia on helpompi tunnistaa. *VIA-testistä* (<https://www.viacharacter.org/www/Character-Strengths-Survey>; Positiivinen pedagogiikka 2016 b; VIA Character Institute 2016.) kerrottiin lyhyesti ja lisäksi näytettiin linkki, josta jokainen pääsee veloitusetta, suomen kielellä tekemään halutessaan testin.

Workshopissa nostettiin esiin vielä vahvuuskielen sekä palautteenannon tärkeys: ”Huomaa ja Totea”. Teoriaosuuden viimeisenä osuutena käytiin läpi 16 luonteenvahvuutta, joiden luokitellaan lasten osalta olevan: sinnikkyys, itsesäätely, myötätunto, huumorintaju, innokkuus, kiitollisuus, luovuus, oppimisen ilo, rakkaus, reiluus, rohkeus, ryhmätyötaidot, sosiaalinen älykkyys, toiveikkuus, uteliaisuus, ystävällisyys. Luonteenvahvuuksia myös kuvattiin havainnollistavilla toimintakuvilla sekä tilannesidonnaisilla esimerkeillä varhaiskasvatuksen arjesta.

Toisen tutkijan käytännönläheinen kokemus kyseisistä aiheista sekä sen esiintuominen edesauttoivat huomattavasti aiheitamme. Tämän ansiosta saatiin monipuolinen ja kiinnostava keskustelu aikaiseksi ja pystyttiin kertomaan konkreettisia kokemuksia sekä motivoimaan henkilökuntaa teorioiden käyttöön otossa.

Tämän jälkeen esiteltiin tutkijoiden itse laatima ”Minun vahvuuteni” -lomake (Liite 1) osallistujille workshopin loppupuolella. Lomakkeen tarkoituksena on auttaa

kasvattajia huomaamaan ja löytämään lapsen yksilölliset luontevahvuudet, sekä tukemaan ja vahvistamaan näitä. Tutkimukseen osallistujien annettiin henkilökohtaisesti myös täyttää kyseinen ”Minun vahvuuteni” -lomake (Liite 1), jonka jälkeen tutkijat ja osallistajat käsittelivät vielä yhteisesti läpi keskustellen lomakkeen tuomia ajatuksia.

Loppuvaiheessa osallistujille jaettiin kyselylomake loppukartoitusta (Liite 3) varten. Loppukartoituksessa (Liite 3) kysyttiin samat kolme identtistä kysymystä kuin alkukartoituksessa (Liite 2) sekä lisäksi kaksi uutta kysymystä. Kahdella viimeisellä kysymyksellä haluttiin kartoittaa osallistujien tunnetta ja näkemyksiä mahdollisuudesta hyödyntää positiivisen pedagogiikan ja luontevahvuuksien käyttöä työssään varhaiskasvatuksessa sekä ”Minun vahvuuteni” -lomakkeen (Liite 1) käyttöönoton mahdollisuutta työn tukena. Kysymyksinä esitettiin ”Mitä on positiivinen pedagogiikka?”, ”Mitä tiedät luontevahvuuksista?”, ”Miten hyödynnät omassa toiminnassasi positiivista pedagogiikkaa ja luontevahvuuksia?”, ”Millä tavalla tietosi on lisääntynyt positiivisesta pedagogiikasta ja luontevahvuuksista?” ja ”Koetko pystyväsi hyödyntämään ”Minun vahvuuteni”-mallia työssäsi?”

Workshopien päätteeksi kaikkia tutkimuksen workshoppeihin osallistuneita kiitettiin Huomaa Hyvä! -julistella (Majaniemi, Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2017) sekä ”Minun vahvuuteni” -lomakkeella (Liite 1), jotka jäivät heidän käyttöönsä päiväkotiin.

5.2.2 Ryhmät

Ryhmien erilaisuutta havainnoitiin ja siihen reagoitiin heti workshoppien aikana.

Ensimmäinen workshop vietiin läpi vastavuoroisessa ilmapiirissä. Henkilökunta oli innokkaasti mukana koko workshopin ajan, kyselivät teoriasta ja aiheesta keskusteltiin workshopin kuluessa. Tämä vaikutti tutkijoiden toimintaan positiivisesti ja workshopin koettiin sujuneen odotuksen mukaisesti, jonka johdosta emme tehneet juurikaan muutoksia seuraavaa workshopia ajatellen. Asia, johon

jouduimme kiinnittämään enemmän huomiota toisen workshopin aikana, oli ajankuluminen.

Toinen workshop sujui tutkijoiden johdolla, vastavuoroisuus jäi ensimmäistä vähäisemmäksi workshopin aikana. Tämä aiheutti tutkijoille jonkin verran jännitettä, kuinka saada osallistujien aktiivisuus ja mielenkiinto heräteltyä esiin paremmin. Tällöin sovittiin, että aihettamme nostettiin esiin vielä enemmän toisen tutkijan konkreettisten kokemusten ja esimerkkien avulla. Iloksenne huomattiin workshopin loppupuolella, että osallistujat niin sanotusti syttyivät aiheesta enemmän. He kyselivät erittäin innokkaasti aiheestamme, jolloin saatiin monipuolista keskustelua aikaiseksi.

Workshopit myös nostattivat henkilökunnan keskustelemaan siitä, kuinka positiivista pedagogiikkaa ja luontevahvuuksia voitaisiin hyödyntää kaikkien edun mukaisesti. Ei ainoastaan lapsiin ja lasten hyvinvointiin liittäen, vaan sekä henkilökunnan että työyhteisön ja työhyvinvoinnin edistämiseksi.

6 AINEISTON ANALYSOINTI

Kanasen (2014, 104) mukaan käsite ”analyysi” ymmärretään tutkijasta riippuen eri tavoin, jolloin analyysin määrittely on vaikeaa. Eräiden mielestä tutkimusprosessin kaikki vaiheet, tiedonkeruusta tulkintaan saakka, kuuluvat analyysiin.

Toimintatutkimuksen tavoitteena oli tutkia henkilökunnan aiempaa tietoisuutta positiivisesta pedagogiikasta ja luontevahvuuksista. Lisäksi tavoitteenamme oli lisätä henkilökunnan tietoisuutta positiivisesta pedagogiikasta ja luontevahvuuksien hyödyntämisestä kasvatustyössä kahden workshopin (= intervention) välityksellä. Henkilökunta täytti workshoppien alussa ja lopussa kyselylomakkeet.

Kerätyn tietoaineiston analysointi tapahtuu sisällönanalyysillä. Sisällönanalyysillä tarkastellaan aineistoa eritellen, etsien ja tiivistäen mahdollisia yhtäläisyyksiä ja eroja aineistosta. Sisällönanalyysi on tekstianalyysiä, joka käsittelee tekstimuotoista materiaalia. Analyysin avulla tutkittavasta ilmiöstä pyritään muodostamaan pelkistetty kuvaus, joka liittyy tulokset muihin aiheeseen liittyviin tutkimuksiin. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Sisällönanalyysillä voidaan tarkoittaa sekä laadullista sisällönanalyysia että sisällön määrällistä erittelyä. Samaa aineistoa analysoidessa voidaan hyödyntää molempia edellä mainittuja tapoja ja sisällönanalyysia voidaan jatkaa tuottamalla esimerkiksi sanallisesti kuvattua aineistosta määrällisiä tuloksia. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

6.1 Alkukartoitus

Alkukartoituksella (Liite 2) pyrittiin kartoittamaan henkilökunnan aiempaa tietoa positiivisesta pedagogiikasta ja luontevahvuuksista sekä niiden hyödyntämisestä omassa toiminnassa. Jokaiselta tutkimukseen osallistujalta kysyttiin samat kysymykset kyselylomakkeen avulla. Henkilökunta sai vastata kysymyksiin omin sanoin.

Alkukartoituksen (Liite 2) kysymyksinä esitettiin seuraavat kolme kysymystä: ”Mitä on positiivinen pedagogiikka?”, ”Mitä tiedät luonteenvahvuuksista?” ja ”Miten hyödynnät omassa toiminnassasi positiivista pedagogiikkaa ja/tai luonteenvahvuuksia?”

Kuviossa 5 on nähtävissä varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden 2016 tavoitteisiin pohjautuvat teemat alkukartoituksessa.

Kuvio 5: Alkukartoituksessa nousseet teemat

Ohjaaminen. Henkilökunnan vastauksista nousi selkeästi esiin ohjaamisen merkitys lapsiryhmässä positiivista pedagogiikkaa ja luonteenvahvuuksia hyödynnettäessä.

”... lasten kanssa töitä tehdessä tarkoittaa kannustamista, hyvien asioiden esiin tuomista sen sijaan, että keskityttäisiin siihen mitä lapsi tekee väärin...”

”... löydetään jokaisesta lapsesta hyviä asioita ja taitoja ja ne myös kerrotaan lapselle.”

”Pyrin huomioimaan lasten luonteenvahvuuksia ja tukemaan niiden kautta kasvua...”

”...työskentelytapa... positiivisen ajattelutavan kautta.”

”...jokaisella on erilainen luonne jota pitää kunnioittaa, ei saa laittaa samaan muottiin.”

Tiedostaminen. Henkilökunnan vastauksista nousi esille vahvasti positiivisen pedagogiikan ja luonteenvahvuuksien tiedostamisen merkitys sekä niiden tietoinen hyödyntäminen toiminnassa.

”... tukea antavaa voimavaralähtöistä toimintatapaa.”

”luonteenvahvuudet on että jossain missä on hyvä niin niitä vahvuuksia käyttää.”

”Keskitytään siihen mikä on hyvää... Luonteenvahvuuksia on meillä kaikilla. Toisilla ehkä paremmin ”näkyvissä” kuin toisilla.”

”Ne on tärkeä osa ihmisen sisäisestä vahvuuksista ja luonne on tärkeä työväline ihmisten ohjaamisessa.”

”Lapsen ja kasvun kehityksen tukemista positiivisuuden kautta ja vahvuuksia tukemalla.”

Perusteleminen. Henkilökunnan vastauksista nousi esiin myös, miten ja miksi positiivisen pedagogiikan ja luonteenvahvuuksien käyttö on perusteltua ja tarpeellista varhaiskasvatuksen arkipäivässä.

”... huomataan jokaisesta hyvää ja kannustetaan, rohkaistaan ja iloitaan pienistäkin asioista.”

”Jokainen vahvuus on rikkaus ☺”

” Kasvatetaan kannustaen...”

”... niitä esiin tuomalla/korostamalla voidaan vahvistaa ihmisen minäkuvaa ja tämän kautta mm. itsetuntoa ja -luottamusta.”

”Jokaisella on joku missä on hyvä ja jokaisella on erilainen luonne jota pitää kunnioittaa, ei saa laittaa samaan muottiin.

Osallistumisen ja vaikuttamisen lisääminen. Henkilökunnan vastauksista nousi esiin muutama näkökulma osallistumisen ja vaikuttamisen lisäämisen mahdollisuuksista positiivisen pedagogiikan ja luonteenvahvuuksien avulla.

”Olen ystävällinen, auttavainen ja tuen lapsia voimavaralähtöisesti.”

”Pedagogiikan muoto/ työskentelytapa, jossa lähestytään asiakasta ja eri asioita/ tilanteita positiivisen ajattelutavan kautta... Kehut, kannustus, ”juorukehut” jne...”

”Pyrin hyödyntämään jokapäiväisessä arjessa lasten kanssa töitä tehdessäni...”

6.2 Loppukartoitus

Loppukartoituksella (Liite 3) pyrittiin workshoppien jälkeen kartoittamaan henkilökunnan kokemusta lisääntyneestä tiedosta positiivisen pedagogiikan ja luonteenvahvuuksien suhteessa alkukartoitukseen. Lisäksi tavoitteena oli saada tietoa henkilökunnan omasta näkemyksestä mahdollisuuteen hyödyntää saamaansa tietoa omassa toiminnassaan. Jokaiselta tutkimukseen osallistujalta kysyttiin kyselylomakkeella kolme samaa kysymystä kuin alkukartoituksessa, sekä kaksi lisäkysymystä peilaten workshoppien sisältöön ja sen tiedon hyödyntämiseen. Henkilökunta sai vastata kyselylomakkeeseen omin sanoin.

Loppukartoituksessa (Liite 3) kysymyksinä esitettiin viisi seuraavaa kysymystä: ”Mitä on positiivinen pedagogiikka?”, ”Mitä tiedät luonteenvahvuuksista?”, ”Miten hyödynnät omassa toiminnassasi positiivista pedagogiikkaa ja luonteenvahvuuksia?”, ”Millä tavalla tietosi on lisääntynyt positiivisesta pedagogiikasta ja luonteenvahvuuksista?” ja ”Koetko pystyväsi hyödyntämään ”Minun vahvuuteni”-mallia työssäsi?”

Kuviossa 6 on nähtävissä varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden 2016 tavoitteisiin pohjautuvat teemat loppukartoituksessa.

Kuvio 6: Loppukartoituksessa nousseet teemat

Ohjaaminen. Henkilökunnan vastauksista nousi aiempaa selkeämmin esiin ohjaamisen merkitys lapsiryhmässä positiivista pedagogiikkaa ja luonteenvahvuuksia hyödynnettäessä. Lisäksi esiin nousi positiivisen pedagogiikan ja luonteenvahvuuksien esiintuominen omassa työskentelyssä sekä vanhempien kanssa tehtävässä yhteistyössä.

”Että sitä voi harjoitella ja opettaa lapselle... kannustaa oppimaan uusia.”

”Kaikilla on omat vahvuudet ja niihin kannattaa kiinnittää huomiota ja vahvistaa niitä.”

”... puumallin avulla voi kiinnittää huomiota enemmän myös vahvuuksiin. Hyvä myös vanhempien miettiä niitä yhdessä lapsen kanssa.”

”Luonteenvahvuuksien/ hyvien tekojen korostaminen... hyödynnän näitä asioita/ pyrin hyödyntämään jokapäiväisessä arjessa lasten parissa työskennellessä sekä myös omassa elämässä töiden ulkopuolella.”

”Näytän lapselle esimerkkiä aikuisena...”

”Lapsessa huomataan ne hyvät puolet ja niitä tuodaan esiin...”

Tiedostaminen. Henkilökunnan vastauksista nousi esille entistä vahvempi ymmärrys positiivisen pedagogiikan ja luonteenvahvuuksien tiedostamisesta sekä niiden merkityksellisyydestä. Esille nousi vahva halu tietoisesti pyrkiä hyödyntämään niitä omassa toiminnassa.

”Jokaisella omat luonteenvahvuudet, niitä on mahdollista harjoitella ja kehittää.”

”Omia luonteenvahvuuksia hyväksikäyttäen meidän mahdollista tunnistaa näitä myös lapsissa.”

”Niitä on 16 lapsilla ja 24 aikuisilla.”

”Sain paljon tietoa. Tuttuja asioita joita ei aina tule ajatelleeksi.”

”Auttanut ymmärtämään sen merkityksen työssä, omassa toimintatavassa sekä lapsen kehityksen ja kasvun kannalta.”

”... netissä voi tehdä VIA-testi ☺. Luonteenvahvuuksia voi parantaa ja niitä voi harjoituttaa.”

”Jokainen on jossakin hyvä.”

Perusteleminen. Henkilökunnan vastauksista nousi esiin myös se, että miten ja miksi positiivisen pedagogiikan ja luonteenvahvuuksien käyttö on perusteltua ja tarpeellista kaikessa varhaiskasvatuksen toiminnassa.

”Toisten vahvuuksia esiin tuodessa vahvistamme positiivista minäkuvaa, itsetuntemusta ja tervettä itseluottamusta.”

”Luonteenvahvuudet voivat myös muuttua.”

”Huomaamalla hyvä lapsessa...”

”... kuuntelemalla, herkkyys kuunnella...”

”Kaikilla on omat vahvuudet ja niihin kannattaa kiinnittää huomiota ja vahvistaa niitä. Jokainen on jossakin hyvä.”

Osallistumisen ja vaikuttamisen lisääminen. Henkilökunnan vastauksista nousi esiin vahvasti tarve ja halu hyödyntää positiivista pedagogiikkaa ja luontevahvuuksia osallistumisen ja vaikuttamisen lisäämisen keinoina. Lisäksi esiin nousi vahva mielenkiinto puumallia kohtaan sekä sen hyödyntämiseen omassa toiminnassa.

”Se on erittäin hyvä työväline, joka auttaa pohtimaan omia vahvuuksia ja miettimään, mitä voisin vielä kehittää itsessäni tai miten niitä voisi harjoittaa lapsen kanssa.”

”... haluan tietää enemmän ja oppia kuinka käyttää jatkossa.”

”... innostuin myös ottamaan niitä käyttöön omaan työhöni. Nyt osaan ottaa ne käyttöön arjessa.”

”Lapsessa huomataan ne hyvät puolet ja niitä tuodaan esiin / kehutaan. Kyllä, uskon että lapset innostuvat asiasta.”

”Kyllä, että kuinka voidaan käydä lasten sekä vanhempien kanssa vielä enemmän lasten vahvuuksia läpi.”

”... vahvistamaan olemassa olevia vahvuuksia.”

”Minun vahvuuteni”-lomake koettiin henkilökunnan keskuudessa uudeksi, tervetulleeksi työvälineeksi. Henkilökunta koki saavansa apua luontevahvuuksien kartoittamiseen sekä niiden hyödyntämiseen ”Minun vahvuuteni”-lomakkeen avulla, sekä omien että lapsen luontevahvuuksien näkökulmasta. ”Minun vahvuuteni”-lomakkeen koettiin lisäävän myös positiivista yhteistyötä vanhempien kanssa lapsen edun mukaisesti.

”Kyllä. Usein keskusteluissa vanhempien kanssa keskitytään haasteisiin, mutta puumallin avulla voi kiinnittää huomiota enemmän myös vahvuuksiin.”

”Kyllä. Se on erittäin hyvä työväline, joka auttaa pohtimaan omia vahvuuksia ja miettimään, mitä voisin vielä kehittää itsessäni tai miten niitä voisi harjoittaa lapsen kanssa.”

”Kyllä. Tulee olemaan varmasti hyvä tuki niin omassa kasvussa kuin työskentelyssä haastavien ja helppojenkin lasten kanssa.”

”Kyllä ehdottomasti tulee jollain lailla mukaan enemmän ja haluan tietää enemmän ja oppia kuinka käyttää jatkossa.”

”Kyllä ja myös muussa elämässä.”

6.3 Ensimmäisen workshopin analysointi

Molemmat tutkijat havainnoivat ensimmäisen workshopin jälkeen, että aikataulu tahtoi venyä ja sitä tulisi kiristää, jotta kaikki asiat saadaan läpikäytyä. Molemmat tutkijat kokivat, että osallistujat olivat kiinnostuneita aiheestamme, jonka monipuolinen ja avoin keskustelu osoitti ja siitä olisi voinut keskustella pidempäänkin.

Workshopien aikataulua oli kuitenkin mahdotonta venyttämään, sillä workshopit toteutettiin osallistujien työajan puitteissa. Osallistujat osoittivat ilmeisen kiinnostuksensa hyvin aktiivisella osallistumisellaan läpi molempien workshopien, sekä antamalla workshopien loputtua sekä suullista että kirjallista, positiivista palautetta toiminnastamme sekä ”Minun vahvuuteni” -lomakkeesta (Liite 1).

6.4 Toisen workshopin analysointi

Toiseen workshopiin valmistauduttua, tutkijat ottivat huomioon ensimmäisen workshopin toteutuneen hyvin, erittäin vastavuoroisessa tunnelmassa osallistujien ja tutkijoiden välillä. Ensimmäisen workshopin tutkijat kokivat sujuneen muuten odotuksen mukaisesti, lukuun ottamatta sitä asia oli, että

ensimmäinen workshop oli kestänyt hiukan pidempään kuin tutkijat olivat arvioineet. Tästä johtuen tutkijat totesivat joutuvansa seuraamaan ajankulua tarkemmin seuraavassa workshopissa. Muita muutoksia ei tutkijoiden toimintaan katsottu tarpeelliseksi tehdä.

Tämän muutoksen myötä toinen workshop pysyi hyvin aikataulussaan. Olimme onnistuneet luomaan vastavuoroisen keskustelun osallistujien kanssa viedessämme toista workshopia läpi sekä saaneet siihen osallistuneet kiinnostumaan aiheestamme.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän toimintatutkimuksen tarkoituksena oli tuottaa tietoa varhaiskasvatushenkilökunnalle positiivisesta pedagogiikasta ja luontevahvuuksista sekä esitellä ja mallintaa uuden työvälineen, ”Minun vahvuuteni” -lomakkeen (Liite 1) käyttöä varhaiskasvatushenkilökunnalle Kappelinmäen päiväkodissa.

Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa ”Minun vahvuuteni” -lomake (Liite 1), joka syntyi tutkijoiden pitkällisen pohdinnan ja työn tuloksena. ”Minun vahvuuteni” -lomake (Liite 1) muotoutui nykyiselleen toisen tutkijan piirtämänä, useamman erilaisen mallipiirroksen jälkeen. Lopullinen malli syntyi yhteisten ideoiden synnyttämänä.

”Minun vahvuuteni” -lomakkeen (Liite 1) tarkoitus on tuoda toimiva työväline varhaiskasvatushenkilökunnan käyttöön arjessa, tukemaan positiivisen pedagogiikan ja luontevahvuuksien käyttöä sekä vahvistamaan varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden 2016 mukaista toimintaa.

Nykypäivänä varhaiskasvatuksessa puhutaan hyvinkin itsestäänselvyyttenä sekä lapsilähtöisyydestä että lapsen yksilöllisestä huomioimisesta. Käytännöntasolla tilanne saattaa kuitenkin näyttäytyä toisin, varsinkin jos arki koetaan hyvin kiireisenä. Tutkimuksemme tuottaman ”Minun vahvuuteni” -lomake pohjaakin juuri tämän näkökulman lähtökohtiin ja mahdollistamiseen entistä paremmin varhaiskasvatusympäristössä.

Positiivisen pedagogiikan tiedostaminen ja tunnistaminen olivat tutkimukseen osallistuneella varhaiskasvatushenkilökunnalla pääsääntöisesti hallussa. Jokainen alkukartoitukseen osallistunut osasi kuvailla toimintaansa suhteessa lapseen positiivisen pedagogiikan näkökulmasta. Luontevahvuuksien tunnistaminen oli epävarmempaa lähes kaikilla tutkimukseen osallistuvilla ja alkukartoitusvaiheessa he sekoittivat luontevahvuudet lähes poikkeuksetta luonteenpiirteisiin tai eri temperamentteihin.

Pidettyjen workshopien jälkeen loppukartoituksesta näkyi selkeästi herännyt ja vahvistunut tietoisuus positiivisen pedagogiikan mahdollisuuksista sekä niiden merkityksestä toimintatapana varhaiskasvatustyössä kaikkien tutkimukseen osallistuneiden osalta. Selkeä innostus ja syvä ymmärrys luonteenvahvuuksien huomioimisesta omassa työssään nousivat hyvin vahvasti esiin loppukartoituksen vastauksissa. Lähes kaikki tutkimukseen osallistuneet, yhtä lukuun ottamatta, kokivat haluavansa sekä pystyvänsä hyödyntämään työssään ”Minun vahvuuteni” -lomaketta (Liite 1).

Lähes jokainen vastaaja koki ”Minun vahvuuteni” -lomakkeen (Liite 1) lisäävän mahdollisuutta vanhemman ja varhaiskasvatustyöntekijän yhteiseen näkemykseen lapsesta sekä tuovan toimivan työvälineen varhaiskasvatuskeskusteluiden tueksi. Lisäksi moni tutkimukseen osallistunut kertoi workshopien aikana avoimessa keskustelussa sekä loppukartoituksen vastauksissa, kysymysten ulkopuolelta, että ”Minun vahvuuteni” -lomakkeen (Liite 1) avulla voidaan saada vanhempiakin entistä enemmän pohtimaan oman lapsen luonteenvahvuuksia sekä niiden hyödyntämistä.

Johtopäätöksinä voidaan siis todeta, että varhaiskasvatushenkilökunta oli hyvin kiinnostunut aiheesta. Se herätti paljon ajatuksia sekä mielenkiintoa ottaa positiivinen pedagogiikka ja luonteenvahvuudet tietoiseen käyttöön varhaiskasvatustyössä sekä vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön varhaiskasvatuskeskusteluiden tueksi.

Lisäksi mielenkiintoisena ilmiönä workshopit herättivät henkilökunnan keskuudessa erilaisia tunteita tiimityön, yhteishengen sekä ylipäänsä työyhteisön ilmapiiriin ja työhyvinvoinnin näkökulmasta. Workshopien päätyttyä muutama henkilökunnan jäsen halusi asian nostattamista tunteistaan puhua tutkijoiden kanssa. Positiivisen pedagogiikan sekä luonteenvahvuuksien merkitystä ja mahdollisuuksia olisikin hyvä pohtia myös koko työyhteisön ja työhyvinvoinnin edun nimissä. Tästä tulisikin varsin oiva jatkotutkimusaihe.

Jatkotutkimusaiheena tulevaisuudessa voisi olla lisäksi esimerkiksi se, kuinka positiivisen pedagogiikan ja luonteenvahvuuksien hyödyntäminen tietoisesti näkyy

lapsessa ja lapsiryhmässä. Tutkijoiden näkökulmasta ehkä mielenkiintoisin jatkotutkimusaihe olisi kuitenkin se, kuinka ”Minun vahvuuteni” -lomake (Liite 1) on otettu käyttöön varhaiskasvatuksen työvälineenä Vaasassa tai koko Suomessa ja onko se koettu toimivaksi.

8 POHDINTA

Tutkimusaiheemme valikoitui oman mielenkiintomme pohjalta sekä käytännön tarpeista työelämässä. Tutkijoiden yhteinen kiinnostus positiivista pedagogiikkaa kohtaan sekä lapsen yksilöllinen huomioimisen tärkeys yhdisti tutkijat ja tästä syystä päätimme tehdä opinnäytetyön yhdessä jo syksystä 2016.

Kontekstina oli automaattisesti varhaiskasvatus, sillä molemmat tutkijat tähtäävät lastentarhanopettajan kelpoisuuteen. Halusimme myös yhdistää vahvuutemme, toisen tutkijan pitkän työkokemuksen varhaiskasvatuksen saralla sekä vahvistaa toisen tutkijan alkumetrejä uudella uralla. Tällä pyrimme myös varmistamaan niin sanottua vanhaa ja uutta näkökulmaa.

Vuoden 2016 maaliskuis-, joulukuussa aloitimme hahmottelemaan, miten ja kuinka tutkimuksemme suoritaisimme. Yhteisymmärryksessä valitsimme toiminnallisen tutkimuksen tapana toteuttaa opinnäytetyömme, tutkijoiden omien kokemusten perusteella. Molemmat tutkijat ovat olleet työelämässä jo pidemmän aikaa ja kokeneet, kuinka kysymystutkimukset ovat työelämässä kuormittavia sekä helposti ohitettavia. Tästä johtuen emme halunneet rasittaa henkilökuntaa ylimääräisillä kyselyillä ja halusimme myös minimoida riskin vähäiseen vastausprosenttiin tutkimuksen osalta. Alusta lähtien tutkimuksen tarkoituksena oli tuottaa konkreettinen työväline varhaiskasvatuksen käyttöön niin, että tutkimus ei jäisi valmistuttuaan vain yhdeksi muiden joukkoon.

Opinnäytetyön tekeminen on tiivis sekä haastava projekti. Toimintatutkimus tutkimusmuotona oli molemmille tutkijoille uusi ja sen tulkitseminen tuotti aluksi haasteita. Sinnikkyydellä nämäkin haasteet tutkimuksen osalta aukesivat ja tuottivat toivottua tulosta.

Tutkijat tekivät opinnäytetyötä sekä itsenäisesti että yhdessä, tekstit muokkasimme lopulliseen muotoonsa yhdessä tekstien ja keskustelujen pohjalta. Opinnäytetyölle sovittelimme yhteistä aikaa huomioiden molempien tutkijoiden päivätyön sekä perhe-elämän. Olemme mielestämme hyvin pysyneet sovituissa aikatauluissa. Motivaatiomme tutkimukseen on säilynyt ja jopa vahvistunut tutkimuksen

edetessä, sitä on myös tukenut tutkimuksen ajankohtaisuus. Olemme kokeneet yhteistyön sujuneen erittäin hyvässä ja avoimessa tunnelmassa.

Lähdemateriaalin vähäisyys tutkimuksen alussa hieman huolestutti tutkijoita. Positiivisesta psykologiasta löytyi useita teoksia, mutta positiivisesta pedagogiikasta ja luonteenvahvuuksista ei vielä ole suomalaista tietokirjallisuutta kovinkaan runsaasti, mutta aiheesta on tulossa uusia teoksia syksyllä 2017.

Opinnäytetyötä tehdessämme vahvistui tunteemme positiivisen pedagogiikan ja luonteenvahvuuksien tärkeydestä varhaiskasvatuksessa. Tätä tunnetta tukee myös vahvasti uusi varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016.

Opinnäytetyö toi mukanaan myös hyvin odottamattomia asioita tullessaan ja näiden asioiden ratkominen vei ajatusta tutkimuksen osalta myös hiukan epäolennaisiinkin asioihin. Tätä yllättävää asiaa ratkoessamme saimme tuntumaa myös siitä, kuinka Suomessa ei aina toimita tutkimuseettisistä näkökulmista kestäväällä tavalla. Asiaa selvitellessä oli suuri tuki sekä saumattomasta ja rehellisestä yhteistyöstä tutkijoiden välillä sekä suomalaisen kustannustoiminnan kyvystä yhteistyöhön.

Kokemuksemme toimintatutkimuksesta on kaikista haasteistakin huolimatta hyvin positiivinen. Koimme onnistuneemme niissä tavoitteissa, joita tavoittelimme, ja etenkin ”Minun vahvuuteni” -lomakkeen (Liite 1) luominen ja sen tuominen varhaiskasvatukseen konkreettiseksi työvälineeksi oli molemmille tutkijoille vahvistava kokemus. Lisäksi workshopien jälkeen varhaiskasvatushenkilökunnalta saamamme positiivisen ja kiittävän palautteen saaminen vahvistivat tunnetta siitä, että olimme tuomassa oikeaa asiaa, oikeaan aikaan varhaiskasvatuksen kentälle. Koimme lisäksi itsemme erittäin tervetulleiksi tekemään tutkimuksemme workshoppeja heidän keskuuteensa.

Tutkimuksen osalta opinnäytetyön lähtökohtana ollut tarkoitus, positiivisen pedagogiikan ja luonteenvahvuuksien hyödyntämisestä varhaiskasvatuksessa, onnistui mielestämme hyvin ja odotustemme mukaisesti. Asian prosessointi vaihe vaiheelta lisäsi ymmärrystämme aiheeseen, jonka kautta pystyimme sen myös esittämään tutkimuksemme kohteena olevalle varhaiskasvatushenkilökunnalle.

LÄHTEET

Arvostettu 2017. Musta piste. Viitattu 26.3.2017.
<https://www.facebook.com/search/top/?init=quick&q=musta%20piste&tas=0.5840865324630488>

Edfelt, D. 2015. Utmaningar i föreskolan. Att förebygga problemskapande beteenden. Stockholm. Gothia fortbildning.

Heikkinen, H. 20017. Toimintatutkimus – toiminnan ja ajattelun taito. Teoksessa Ikkunoita tutkimusmetodeihin I, 196-211. Toim. Aaltola, J. & Valli, R. Jyväskylä. PS-kustannus

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara P. 2001. Tutki ja kirjoita. Helsinki. Tammi

Hoitonetti. 2017. Vuorovaikutuskulttuuri hoitotyössä. Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys. Viitattu 16.8.2017.
http://hoitonetti.turkuamk.fi/Hoitonetti/2005_Vuorovaikutuskulttuuri/Tutkimuksen_luotettavuus.html

Hotulainen, R., Lappalainen, K. & Sointu, E. 2015. Lasten ja nuorten vahvuuksien tunnistaminen. Teoksessa Positiivisen psykologian voima, 264-280. Toim. Uusitalo-Malmivaara, L. Jyväskylä. PS-kustannus.

Hyveet elämässä 2017 a. Hankkeen taustaa ja historiaa. Filosofia. Viitattu 29.04.2017. <http://www.hyveetelamassa.fi/hanke/>

Hyveet elämässä 2017 b. Hyveet ja kasvatus. Viitattu 22.5.2017.
<http://www.hyveetelamassa.fi/#kasvatus>

Hyvejohtajuus 2017. Johtajuus on luonnetta – kohti hyvempää elämää. Hyveet. Viitattu 6.5.2017. <http://www.hyvejohtajuus.fi/hyveet/>

Jantunen, S., Naaranoja, M., Piippo, J., Mäkelä, T., Valtanen, E. & Sankelo, M. 2012. Toimintatutkimuksen laatukriteerit ja niiden soveltaminen osallistuvan innovaatiotoiminnan johtamisen tutkimisessa. Viitattu 22.7.2017.
http://www.osuva-foorumi.fi/files/2014/09/2012_TTP_OSUVA_toimintatutkimuksen_1.pdf

Järvinen, K. & Mikkola, P. 2015. Oletko sä meidän kaa? Näkökulmia osallisuuteen ja yhteisöllisyyteen varhaiskasvatuksessa. Pediatieto Oy.

Kananen, J. 2009. Toimintatutkimus yritysten kehittämisessä. Jyväskylä. Tekijät & Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, J 2014. Toimintatutkimus kehittämistutkimuksen muotona. Miten kirjoitan toimintatutkimuksen opinnäytetyönä? Jyväskylä. Tekijät & Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas – Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja – sarja.

Kumpulainen, K.; Mikkola, A., Rajala, A., Hilppö, J. & Lipponen, L. 2014. positiivisen pedagogiikan jäljillä, 224-242. Toim. Toim. Uusitalo-Malmivaara, L. Jyväskylä. PS-kustannus

Kuusela, P. 2005. Realistinen toimintatutkimus? Toimintatutkimus, työorganisaatiot ja realismi. Helsinki. Työturvallisuuskeskus.

KvantiMOTV 2008. Mittaaminen: Mittarin luotettavuus. -Menetelmäopetuksen tietovaranto. Verkkojulkaisu. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 18.8.2017. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/mittaaminen/luotettavuus.html>

L19.1.1973/36. Varhaiskasvatuslaki. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 14.4.2017. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

Majaniemi, I., Uusitalo-Malmivaara, L. & Vuorinen, K. Huomaa hyvä! -julist. Jyväskylä. PS-Kustannus.

Metsämuuronen, J 2005. Kokeellisen tutkimuksen perusteet ihmistieteissä. Jyväskylä. Gummerus.

Metsämuuronen, J. 2010. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. e-kirja Tutkijalaitos. International Methelp Oy. Viitattu 16.4.2017. <http://www.methelp.com/pdf/TTP4demo.pdf>

MLL 2017. Tukioppilaan käyntikortti. Ryhmässä viihtyminen. Viitattu 6.6.2017. <https://www.mll.fi/@Bin/30789441/tukioppilaank%C3%A4yntikortti.pdf>

Munter, H. & Siren-Tiusanen, H. 1999. Osallistuva kvalitatiivinen lähestymistapa kolmea vuotta nuorempien lasten päivähoiton tutkimisessa. Teoksessa varhaiskasvatuksen tutkimusmenetelmiä, 177-191. Toim. Ruoppila, I., Hujala, E., Karila, K., Kinos, J., Niiranen, P. & Ojala, M. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Nenonen, R. 2016. Rosa. Blogi. Viitattu 29.4.2017. <http://www.rosanenonen.com/about-avenue/>

Ojanen, M. 2014. Positiivinen psykologia. Helsinki. Edita.

Opetushallitus 2017 a. Varhaiskasvatus. Viitattu 14.4.2017. http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/varhaiskasvatus

Opetushallitus 2017 b. Hyvät käytännöt. Viitattu 29.4.2017. <https://hyvatkaytannot.oph.fi/kaytanto/1921/>

Opetushallitus 2016 c. VASU2017 – varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden uudistaminen. Viitattu 2.5.2017.

http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/varhaiskasvatus

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015. Varhaiskasvatuslain ensimmäinen vaihe voimaan 1.8.2015. Viitattu 14.4.2017. <http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2015/05/varhaiskasvatus.html>

Positiivinen pedagogiikka 2017. Positiivinen pedagogiikka – opeta iloa. Viitattu 29.4.2017. <http://positiivinenpedagogiikka.fi/>

Positiivinen psykologia 2015. Positiivinen psykologia –tiede hyvinvoinnin taustalla. Johdatus positiiviseen psykologiaan & resursseja. Viitattu 29.4.2017. <https://positiivinenpsykologia.wordpress.com/positiivinen-psykologia/>

Rautiainen, A. 2016. Mitä on varhaiskasvatuksen pedagogiikka? Blogikirjoitus 23.5.2016. Viitattu 7.5.2017. http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/varhaiskasvatus/103/0/mita_on_varhaiskasvatuksen_pedagogiikka

Ruohonen, S. 2017. Toimintatutkimus opinnäytetyössä. Powerpoint esitys. Viitattu 8.9.2017. <http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojak-sot/030906/1144934265902/1144934468296/1144934658929/1146047909591.html>

Ruoppila, I., Hujala, E., Karila, K., Kinos, J., Niiranen, P. & Ojala, M. 1999. Interventiotutkimukset varhaiskasvatuksessa, 292-294. Toim. Ruoppila, I., Hujala, E., Karila, K., Kinos, J., Niiranen, P. & Ojala, M. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Ryhänen, L. 2017. Positiivinen pedagogiikka päiväkodin kontekstissa. Kandidaatintyö. Kasvatustiede. Oulun yliopisto. Viitattu 20.6.2017. <http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-201705232020.pdf>

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006 a. Sisällönanalyysi. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Verkkojulkaisu. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu: 9.2.2017. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_2.html

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006 b. Tutkimusongelmat. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Verkkojulkaisu. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu: 11.2.2017. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L2_3_1.html

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006 c. Validiteetti. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Verkkojulkaisu. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 19.8.2017. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_3_1.html

Sandberg, E. 2016. Tunnetko omat vahvuutesi? Viitattu 22.05.2017.

<http://www.erjasandberg.eu/opetus/tunnetko-omat-vahvuutesi/>

Seligman, M. E. P. 2002. Authentic happiness. New York. Atria Paperpack. https://books.google.fi/books?hl=fi&lr=&id=CM9tBAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA30&dq=authentic+happiness+Seligman&ots=0n1_3UCcl1&sig=OOxq06jgJYEuI1z7MEOP4jP8iUE&redir_esc=y#v=onepage&q=authentic%20happiness%20Seligman&f=false

Talentia 2017. Arki, arvot ja etiikka. Sosiaalialan ammattihenkilön eettiset ohjeet. PunaMusta Oy.

Terve 2016. Kaikki terveydestä ja hyvinvoinnista. Positiivinen psykologia käytännössä. Terve.fi. Viitattu 29.04.2017. <https://www.terve.fi/terveyden-abc/positiivinen-psykologia-kaytannossa>

ThinkMath 2017. Erityispedagoginen interventio. Viitattu 10.9.2017. <http://blogs.helsinki.fi/thinkmath/tietopalvelu/interventio/erityispedagoginen-interventio/>

Tikkanen, A. 2017. Vahvuusperustainen opetus positiivisen pedagogiikan keinoin alakoulussa. Erityispedagogiikan pro gradu -tutkielma. Viitattu 30.5.2017. <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/53493/URN%3aNB%3afi%3ajyu-201704041897.pdf?sequence=1>

Turja, L. 2011. Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Varhaiskasvatuksen käsikirja, 41-53. Toim. Hujala, E & Turja, L. Jyväskylä. PS-kustannus.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 18.8.2017. http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Uusitalo-Malmivaara, L. 2014. VIA-vahvuusmittari lasten ja nuorten luonteen vahvuuksien kartoitukseen. Oppimisen ja oppimisvaikeuksien erityislehti. NMI Bulletin 1/2014. Viitattu 4.2.2017. <http://bulletin.nmi.fi/article/via-vahvuusmittari-lasten-ja-nuorten-luonteenvahvuuksien-kartoitukseen/>

Uusitalo-Malmivaara, L. 2015. Hyveet ja luonteen vahvuudet. Teoksessa Positiivisen psykologian voima, 63-84. Toim. Uusitalo-Malmivaara, L. Jyväskylä. PS-kustannus.

Uusitalo-Malmivaara, L. 2015. Positiivinen psykologia –mitä se on? Teoksessa Positiivisen psykologian voima, 18-27. Toim. Uusitalo-Malmivaara, L. Jyväskylä. PS-kustannus.

Uusitalo-Malmivaara, L. & Vuorinen, K. 2016. Huomaa hyvä! Näin ohjaat lasta ja nuorta löytämään luonteen vahvuutensa. Jyväskylä. PS-kustannus.

Uusitalo-Malmivaara, L. & Vuorinen, K. 2016. Huomaa hyvä! -toimintakortit. Jyväskylä. PS-kustannus.

Uusitalo-Malmivaara, L. & Vuorinen, K. 2017. Huomaa hyvä! Vahvuusvariksen bongausopas. Jyväskylä. PS-kustannus.

Vaasan kaupunki. Vaasan varhaiskasvatussuunnitelma 2005. Viitattu 15.5.2017. https://www.vaasa.fi/sites/default/files/varhaiskasvatussuunnitelma2005_suomi.pdf

Vaasan kaupunki 2017. Varhaiskasvatussuunnitelma. Viitattu 27.8.2017. https://www.vaasa.fi/sites/default/files/vaasan_kaupungin_varhaiskasvatussuunnitelma_01082017.pdf

Valli, R. 2007. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 102-125. Toim. Aaltola, J. & Valli, R. Jyväskylä. PS-kustannus.

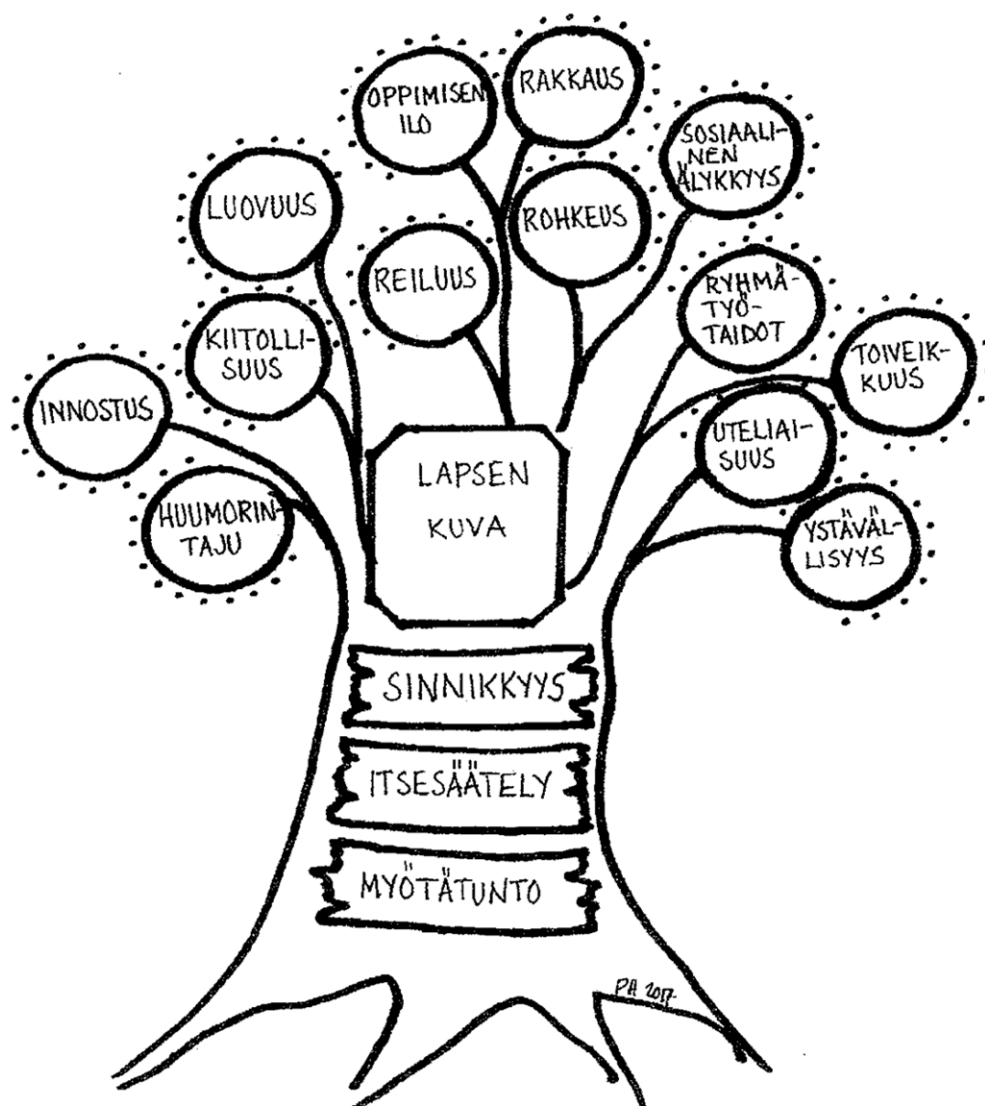
Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. Opetushallitus. Viitattu 15.4.2017. http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.p

Virtuaali Ammattikorkeakoulu. 2017. Laadullinen tutkimus. Toimintatutkimus. Viitattu 8.9.2017. <http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/030906/1144934265902/1144934468296/1144934658929/1146047909591.html>

Vuorinen, K. 2016. Kaisa Vuorinen. Tutkimukseni. Viitattu 29.4.2017. <http://kaisavuorinen.com/tutkimuksen>

Vuorinen, K. 2016. Positiivinen pedagogiikka ja luonteenvahvuudet. Kaisa Vuorinen. KM, erityisluokanopettaja. Tohtorikoulutettava, Helsingin yliopisto, OKL. Luentomateriaali. Viitattu 30.5.2017. http://kaisavuorinen.com/wp-content/uploads/2016/06/erkkaaverkossa_vuorinen.pdf

MINUN VAHVUUTENI

VÄRITÄ PUUSTA KOLME LUONTEENVAHVUUTTA,
JOTKA KUVAAVAT LASTA PARHAITEN

LUONTEENVAHVUUDET

SINNIKKYYS *

**Auttaa saavuttamaan pitkäkestoisen tavoitteen.
Jaksamme uurastaa saman tehtävän parissa, vaikka se ei juuri sillä hetkellä houkuttele.**

ITSESÄÄTELY*

**Itsekuri, tahdonvoima, toiminnanohjaus.
Tietoista itsensä ohjaamista päämäärää kohden.
Sen avulla voimme säädellä omia tunteita, kohdistaa huomiota ja torjua kiusauksia.**

MYÖTÄTUNTO*

empatiaa, toisen ihmisen asemaan asettumista, kuuntelemista ja huomioimista. Itseä kohtaan lempeyttä ja anteeksi antoa.

***= kaikille tarpeelliset voimavahvuudet**

HUUMORINTAJU

Nautit nauramisesta ja leikittelystä, haluat nähdä muidenkin ihmisten hymyilevän ympärilläsi. Osaat nauraa itsellesi ja tutkit ympäristöä myönteisestä näkökulmasta.

INNOSTUS

Elämä on Sinulle seikkailu, jonka kohtaat energisesti ja innokkaasti. Olet aktiivinen toimija, innostuksesi ja myönteinen voimasi tarttuu kanssaihmiisi.

KIITOLLISUUS

Yhdistää ihmisiä ja voimistaa hyvää. Et pidä asioita itsestäänselvyyksinä, arvostat arjen pieniä asioita ja osoitat sen ympärillä oleville ihmisille kiittämällä.

LUOVUUS

Löydät uusia tapoja nähdä ja tehdä asioita, rikkoa rajoja. Olet utelias ja kekseliäs, et välttele uusia asioita, ihmisiä tai elämyksiä.

OPPIMISEN ILO

Uuden tiedon oppimista, tutkimusta, etsimistä ja pohtimista, josta nautit. Oppimisen iloa ohjaa innostus ja sisäinen motivaatio. Jaksat sinnikkäästi jatkaa eteenpäin, vaikka kohtaisit vastoinkäymisiä.

RAKKAUS

Vastavuoroista huolenpitoa ja arvostusta lähimmäisiimme. Rakkaus on tunteita ja tekoja kuten hyväksynnän, lohdutuksen ja luottamuksen jakamista. Rakkaus on myös rohkeutta huomioida vieras ihminen esimerkiksi hymyllä, keskustelulla.

REILUUS

Ymmärrät mikä on väärin ja oikein. Kohtelet ihmisiä ystävällisesti ja huomioit, ettei kukaan jää yksin ja kaikki saavat yhtä paljon.

ROHKEUS

Teet aloittamasi asian loppuun, vaikka sinua vastustettaisiin, pelkäisit tai tulisi vaikeuksia vastaan. Uskallat puhua asioista, mihin uskot. Rohkeus auttaa sinua myös tekemään asioita, mihin et uskonut pystyväsi.

RYHMÄTYÖTAIDOT

Olet luotettava ryhmän jäsen, joka tekee oman osuutensa. Innostat muita ryhmän jäseniä toimimaan sekä nostat esiin heidän vahvuuksia, jotta saavutatte tavoitteen.

SOSIAALINEN ÄLYKKYYS

Tunnistat toisen ihmisen ajatuksia, tunteita sekä käyttäytymistä. Tiedät kuinka toimia erilaisissa tilanteissa, kun kohtaat ihmisiä, usein myös saat ihmisen tuntemaan olonsa rauhalliseksi haastavissakin tilanteissa.

TOIVEIKKUUS

Tulevaisuus näyttää aurinkoiselta ja voit itse vaikuttaa siihen, sekä osaat asettaa itsellesi selkeitä päämääriä. Uskot itseesi ja sinnikkyyteen ja sen kautta onnistumiseen.

UTELIAISUUS

Etsit uutta tietoa ja haasteita elämään, haluat tutkia maailmaa, se on matka uusiin seikkailuihin. Kyselet paljon, saadaksesi mahdollisemman paljon tietoa oppiaksesi uusia asioita. Haluat tavata uusia ihmisiä ja olet valmis haastamaan itseäsi.

YSTÄVÄLLISYYS

Olet kiinnostunut toisista ihmisistä, autat ja ajattelet muita ihmisiä mielelläsi. Annat myös muiden lainata tavaroitasi ja haluat että kaikilla on hyvä olla.

Lotta Uusitalo-Malmivaara ja Kaisa Vuorisen mukaan 2016 (98-211)

Kyselylomake

Ammattiryhmä:

Alkukartoitus

1. Mitä on positiivinen pedagogiikka?
2. Mitä tiedät luontenvahvuuksista?
3. Miten hyödynnät omassa toiminnassasi positiivista pedagogiikkaa ja/tai luontenvahvuuksia?

Kiitos!

Kyselylomake

Loppukartoitus

1. Mitä on positiivinen pedagogiikka?
2. Mitä tiedät luontenvahvuuksista?
3. Miten hyödynnät omassa toiminnassasi positiivista pedagogiikkaa ja luontenvahvuuksia?
4. Millä tavalla tietosi on lisääntynyt positiivisesta pedagogiikasta ja luontenvahvuuksista?
5. Koetko pystyväsi hyödyntämään ”minun vahvuuteni”-mallia työssäsi?

Kiitos!

MUSTA PISTE

Eräänä päivänä professori astui luokkaansa ja pyysi oppilaitaan valmistautumaan yllätyskokeeseen. Kaikki odottivat jännittyneinä pulpetissaan kokeen alkamista.

Professori ojensi koepaperit kysymyspuoli alaspäin, kuten tavallisesti. Kun hän oli jakanut paperit kaikille, hän antoi luvan kääntää paperit.

Kaikkien yllätykseksi paperilla ei ollut kysymyksiä ainoastaan musta piste keskellä paperia. Prosessori näki kaikkien ilmeen ja kertoi heille seuraavaa: ”Tahdon teidän kirjoittavan siitä mitä näette paperilla.” Oppilaat alkoivat hämmentyneinä tehdä outoa tehtävää. Jonkin ajan jälkeen professori ilmoitti ajan loppuneen, keräsi vastaukset ja alkoi lukea niitä kaikille oppilaille.

Poikkeuksetta kaikki vastaukset käsittelivät mustaa pistettä, yrittäen selittää sen sijaintia keskellä paperia. Kun kaikki oli luettu ja luokka oli täysin hiljaa, professori alkoi selittää: ”En aio antaa teille tästä arvosanaa, halusin vain antaa teille jotain ajattelemisen aihetta. Yksikään ei kirjoittanut valkoisesta osasta paperia. Kaikki keskittyivät mustaan pisteeseen – sama asia tapahtuu elämässämme. Me poikkeuksetta keskitymme vain mustaan pisteeseen: terveysongelmiin, rahan puutteeseen, monimutkaisiin perhesuhteisiin, pettymyksiin. Mustat pisteet ovat kuitenkin hyvin pieniä verrattuna kaikkeen muuhun mitä elämässä on, mutta ne onnistuvat kuitenkin saastuttamaan ajatuksemme. Ota pois katseesi elämäsi mustista pisteistä. Nauti jokaisesta hyvästä asiasta ja jokaisesta hetkestä, jonka elämä Sinulle antaa. Ole onnellinen ja elä rakkautta täynnä olevaa elämää.”

Arvostettu - Musta piste

<https://www.facebook.com/search/top/?init=quick&q=musta%20piste&tas=0.5840865324630488>